II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2020/519

2020 m. balandžio 3 d.

dėl atliekų tvarkymo sektoriui skirto geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos, sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklių ir pažangos kriterijų informacinio dokumento, parengto pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ([1]), ypač į jo 46 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) Reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 Komisija įpareigojama parengti konkretiems ekonomikos sektoriams skirtus informacinius dokumentus. Tuose dokumentuose turi būti nurodyta geriausia aplinkosaugos vadybos praktika, aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir atitinkamais atvejais pažangos kriterijai ir klasifikavimo sistemos, pagal kuriuos nustatomi aplinkosauginio veiksmingumo lygiai. Reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 nustatytoje aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje registruotos arba registruotis toje sistemoje besirengiančios organizacijos turi į tuos dokumentus atsižvelgti rengdamos savo aplinkosaugos vadybos sistemą ir pagal to reglamento IV priedą rengiamoje arba atnaujinamoje savo aplinkosaugos ataskaitoje vertindamos savo aplinkosauginį veiksmingumą;

(2) Reglamente (EB) Nr. 1221/2009 reikalaujama, kad Komisija parengtų darbo planą ir jame nurodytų orientacinį sąrašą sektorių, laikytinų prioritetiniais priimant konkretiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirtus informacinius dokumentus. Komisijos komunikate „Darbo planas, kuriame nustatytas orientacinis sektorių, kuriems pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo parengtini konkretiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirti informaciniai dokumentai, sąrašas“ ([2]) atliekų tvarkymo sektorius priskirtas prie prioritetinių sektorių;

(3) atliekų tvarkymo sektoriui skirtame informaciniame dokumente daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama atliekų tvarkymo geriausiai praktikai, rodikliams ir pažangos kriterijams, jis turėtų būti skirtas viešosioms ir privačioms atliekų tvarkymo bendrovėms, įskaitant gamintojo atsakomybės sistemas įgyvendinančias bendroves, ir viešojo administravimo institucijoms, atsakingoms už atliekų tvarkymą vietos lygmeniu. Jame turėtų būti atsižvelgiama ir daromos nuorodos į jau esamas gaires dėl aspektų, kuriems taikomos kitos Sąjungos politikos priemonės, kaip antai Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB ([3]) ir kiti konkretūs atitinkami atliekų srities teisės aktai, ir į geriausių prieinamų gamybos būdų (GPGB) informacinius dokumentus, parengtus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2010/75/ES ([4]);

([1]) OL L 342, 2009 12 22, p. 1.
([2]) Komisijos komunikatas – Darbo planas, kuriame nustatytas orientacinis sektorių, kuriems pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo parengtini konkretiems sektoriams ir daugeliui sektorių skirti informaciniai dokumentai, sąrašas (OL C 358, 2011 12 8, p. 2).
([3]) 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).
([4]) 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

(4) atliekų tvarkymo sektoriui skirtame informaciniame dokumente, atsižvelgiant į geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką ([5]), turėtų būti nurodyti konkretūs aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, pažangos kriterijai ir veiksmai, kuriuos įgyvendindamos atliekų tvarkymo institucijos ir privačios bei viešosios atliekų tvarkymo bendrovės pagerintų savo atliekų tvarkymo veiksmingumą, pvz., skatinti atliekų prevenciją ir siekti aukštesnio pakartotinio naudojimo ir perdirbimo lygio. Šie elementai padeda organizacijoms nustatyti aktualiausias sritis, kuriose jos gali imtis su svarbiausiais aplinkosaugos aspektais susijusių veiksmų, be to, jai remiantis būtų galima stebėti tvarumo gerinimo pažangą;

(5) siekiant organizacijoms, aplinkosaugos vertintojams ir kitiems subjektams, įskaitant nacionalines institucijas, akreditavimo ir licencijų išdavimo įstaigas ir vidaus auditą vykdančius auditorius, suteikti pakankamai laiko pasirengti taikyti atliekų tvarkymo sektoriui skirtą informacinį dokumentą, šio sprendimo taikymą reikėtų atidėti ir pradėti jį taikyti praėjus 120 dienų nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;

(6) rengdama šio sprendimo priede pateiktą sektoriui skirtą informacinį dokumentą Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 1221/2009;

(7) šiame sprendime numatytos priemonės atitinka pagal Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 49 straipsnį įsteigto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Šio sprendimo priede pateikiamas atliekų tvarkymo sektoriui skirtas geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos, sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklių ir pažangos kriterijų informacinis dokumentas.

2 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2020 m. rugpjūčio 12 d.

Priimta Briuselyje 2020 m. balandžio 3 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

([5]) Dri M., Canfora P., Antonopoulos I. S., Gaudillat P., Best Environmental Management Practice for the Waste Management Sector („Geriausia aplinkos valdymo praktika atliekų tvarkymo sektoriuje“), JRC politikos mokslinio konsultavimo ataskaita, EUR 29136 EN, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2018 m., ISBN 978–92–79–80361–1, doi:10.2760/50247, JRC111059; http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf

ANNEX

1. **ĮVADAS**

Šis konkrečiam sektoriui skirtas informacinis dokumentas (KSID) grindžiamas išsamia politikos mokslinio konsultavimo ataskaita ([1]) (toliau – geriausios praktikos ataskaita), kurią parengė Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras (toliau – JRC).

Susijęs teisinis pagrindas

Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (toliau – EMAS), kurią organizacijos gali taikyti savanoriškai, sukurta 1993 m. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1836/93 ([2]). Vėliau EMAS buvo du kartus iš esmės peržiūrėta:

— Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 761/2001 ([3]),

— Reglamentu (EB) Nr. 1221/2009.

Svarbus naujas paskutinės redakcijos, įsigaliojusios 2010 m. sausio 11 d., elementas – 46 straipsnis dėl KSID rengimo. KSID turi būti nurodoma geriausia aplinkosaugos vadybos praktika (toliau – GAVP), konkrečių sektorių aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, o tam tikrais atvejais – pažangos kriterijai ir klasifikavimo sistemos, pagal kuriuos nustatomi veiksmingumo lygiai.

Kaip suprasti šį dokumentą ir juo naudotis?

Aplinkosaugos vadybos ir audito sistema (toliau – EMAS) – sistema, kurią savanoriškai gali taikyti organizacijos, įsipareigojusios nuolat gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą. Atsižvelgiant į tai, šiame KSID pateikiamos atliekų tvarkymo sektoriui skirtos gairės ir nurodomos įvairios aplinkosauginio veiksmingumo gerinimo galimybės ir geriausia praktika. Šiuo KSID nedaromas poveikis teisiniams atitinkamos srities reikalavimams.

Dokumentą, naudodamasi suinteresuotųjų subjektų pateikta informacija, parengė Europos Komisija. JRC vadovaujama techninė darbo grupė, sudaryta iš ekspertų ir sektoriaus suinteresuotųjų subjektų, aptarė ir galutinai sutarė dėl geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos, šio konkretaus sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklių ir pažangos kriterijų – visi šie aspektai aprašomi šiame dokumente. Minėti pažangos kriterijai visų pirma laikyti pavyzdiniais siekiant tokio aplinkosauginio veiksmingumo lygio, kokį pasiekė veiksmingiausios sektoriaus organizacijos.

KSID tikslas – padėti visoms savo aplinkosauginį veiksmingumą ketinančioms gerinti organizacijoms ir jas paremti suteikiant idėjų ir įkvėpimo, taip pat pateikiant praktinių ir techninių gairių.

KSID pirmiausia skirtas organizacijoms, kurios jau yra registruotos EMAS; antra, organizacijoms, ketinančioms registruotis EMAS ateityje; trečia, visoms organizacijoms, kurios nori daugiau sužinoti apie geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką, kad galėtų gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą. Taigi šio dokumento tikslas – padėti visoms atliekų tvarkymo sektoriaus organizacijoms sutelkti dėmesį į susijusius tiesioginius ir netiesioginius aplinkosaugos aspektus ir rasti informacijos apie geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką, atitinkamus konkrečiam sektoriui skirtus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, pagal kuriuos jos galėtų įvertinti savo aplinkosauginį veiksmingumą, ir pažangos kriterijus.

([1]) Politikos mokslinio konsultavimo ataskaita viešai skelbiama JRC svetainėje adresu http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf. Šiame konkrečiam sektoriui skirtame informaciniame dokumente pateikiamos išvados dėl geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos ir jos taikymo galimybių, taip pat nustatyti aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai yra grindžiami politikos mokslinio konsultavimo ataskaitoje išdėstytomis išvadomis. Ataskaitoje pateikta visa susijusi informacija ir techniniai duomenys. Visa nuoroda į politikos mokslinio konsultavimo ataskaitą – Dri M., Canfora P., Antonopoulos I. S., Gaudillat P., *Best Environmental Management Practice for the Waste Management Sector* (liet. „Geriausia aplinkos valdymo praktika atliekų tvarkymo sektoriuje“), JRC politikos mokslinio konsultavimo ataskaita, EUR 29136 EN, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2018, ISBN 978–92–79–80361–1, doi:10.2760/50247, JRC111059.

([2]) 1993 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1836/93 dėl pramonės sektoriaus įmonių savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (OL L 168, 1993 7 10, p. 1).

([3]) 2001 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 761/2001 dėl organizacijų savanoriško dalyvavimo Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemoje (EMAS) (OL L 114, 2001 4 24, p. 1).

Kaip į KSID turėtų atsižvelgti EMAS įregistruotos organizacijos

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1221/2009 EMAS įregistruotos organizacijos į KSID atsižvelgia dviem lygmenimis:

— pagal aplinkosaugos analizes rengdamos ir įgyvendindamos savo aplinkosaugos vadybos sistemą *(4 straipsnio 1 dalies b punktas)*;

Organizacijos atitinkamus KSID elementus turėtų naudoti pagal atliekant aplinkosaugos analizę ir formuojant politiką nustatytus susijusius aplinkosaugos aspektus nustatydamos ir persvarstydamos savo aplinkosaugos uždavinius ir tikslus, taip pat priimdamos sprendimus dėl veiksmų, kurių turi imtis savo aplinkosauginiam veiksmingumui pagerinti,

— rengdamos aplinkosaugos ataskaitas *(4 straipsnio 1 dalies d punktas ir 4 straipsnio 4 dalis)*.

Pasirinkdamos aplinkosauginio veiksmingumo ataskaitose naudotinus rodiklius ([4]), organizacijos turėtų atsižvelgti į KSID nurodytus susijusius konkrečiam sektoriui skirtus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius.

Pasirinkdamos ataskaitose naudotinus rodiklius, organizacijos turėtų atsižvelgti į atitinkamame KSID siūlomus rodiklius ir jų svarbą organizacijos aplinkosaugos analizėje nustatytų esminių aplinkosaugos aspektų atžvilgiu. Reikia atsižvelgti tik į tuos rodiklius, kurie yra susiję su aplinkosaugos analizėje svarbiausiais laikomais aplinkosaugos aspektais.

Teikdamos duomenis apie aplinkosauginį veiksmingumą ir kitus su juo susijusius veiksnius, organizacijos aplinkosaugos ataskaitoje turėtų nurodyti, kaip atsižvelgta į atitinkamą geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką ir pažangos kriterijus, jei jie yra nustatyti.

Jos turėtų aprašyti, kaip naudojosi susijusia geriausia aplinkosaugos vadybos praktika ir pažangos kriterijais (kurie rodo veiksmingiausių organizacijų pasiektą aplinkosauginio veiksmingumo lygį), kad nustatytų savo aplinkosauginio veiksmingumo (tolesnio) gerinimo priemones, veiksmus ir galbūt prioritetus. Tačiau taikyti geriausią aplinkosaugos vadybos praktiką arba laikytis nustatytų pažangos kriterijų nėra privaloma, nes, atsižvelgiant į savanorišką EMAS pobūdį, įvertinti kriterijų ir geriausios praktikos taikymo galimybes sąnaudų ir naudos požiūriu paliekama pačioms organizacijoms.

Kaip ir aplinkosauginio veiksmingumo rodiklių atveju, geriausios aplinkosaugos vadybos praktikos ir pažangos kriterijų svarbą ir taikymo galimybes organizacija turėtų įvertinti atsižvelgdama į savo aplinkosaugos analizėje nustatytus reikšmingus aplinkosaugos ir techninius bei finansinius aspektus.

Apie KSID elementus (rodiklius, GAVP ar pažangos kriterijus), kurie laikomi nesusijusiais su organizacijos aplinkosaugos analizėje nustatytais esminiais aplinkosaugos aspektais, neturėtų būti pranešama ir jie neturėtų būti aprašomi aplinkosaugos ataskaitoje.

EMAS taikymas yra nuolatinis procesas. Savo aplinkosauginį veiksmingumą ketinanti gerinti (ir jį persvarstanti) organizacija konkrečiam sektoriui skirtame informaciniame dokumente kaskart turi ieškoti konkrečių temų, siekdama rasti idėjų, ką palaipsniui daryti toliau.

([4]) Pagal EMAS reglamento IV priedo B punkto e papunktį aplinkosaugos ataskaitoje pateikiama „duomenų apie organizacijos aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, susijusius su jos reikšmingu poveikiu aplinkai, santrauka. Ataskaitoje turi būti pranešama ir apie pagrindinius aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius, ir apie C skirsnyje nustatytus konkrečiam sektoriui skirtus aplinkosauginio veiksmingumo rodiklius.“ IV priedo C skirsnio 3 punkte nustatyta, kad „kiekviena organizacija kasmet teikia ir duomenis apie savo veiksmingumą, susijusį su reikšmingais išmatuojamais ir patikrinamais tiesioginiais ir netiesioginiais aplinkosaugos aspektais ir poveikiais, kurie susiję su jos pagrindine verslo veikla ir kurie dar neįtraukti nurodant pagrindinius rodiklius. Duomenys apie tuos rodiklius teikiami laikantis šio skirsnio įvade nustatytų reikalavimų. Jei yra parengti, organizacija turi atsižvelgti į 46 straipsnyje nurodytus sektoriams skirtus informacinius dokumentus, kad būtų lengviau nustatyti, kokie rodikliai svarbūs šiame konkrečiame sektoriuje.“

EMAS aplinkosaugos vertintojai tikrina, ar ir kaip organizacija atsižvelgė į KSID rengdama aplinkosaugos ataskaitą (Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 18 straipsnio 5 dalies d punktas).

Auditus atliekantiems akredituotiems aplinkosaugos vertintojams reikės gauti iš organizacijos duomenų, kaip, remiantis aplinkosaugos analize, pasirinkti susiję KSID elementai ir kaip į juos atsižvelgta. Jie tikrina ne atitiktį aprašytiems pažangos kriterijams, o duomenis, kaip vadovautasi KSID siekiant nustatyti rodiklius ir tinkamas savanoriškas priemones, kurias organizacija gali įgyvendinti siekdama gerinti savo aplinkosauginį veiksmingumą.

Kadangi EMAS ir KSID taikomi savanoriškai, organizacijos, siekdamos pateikti tokius duomenis, neturėtų patirti neproporcingos naštos. Visų pirma vertintojai neturi reikalauti, kad būtų atskirai pagrįsta kiekviena KSID nurodyta geriausia praktika, konkrečiam sektoriui skirti aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai, kurie, organizacijos nuomone, nėra susiję su jos aplinkosaugos analize. Tačiau jie gali organizacijai pasiūlyti susijusių papildomų elementų, į kuriuos ji ateityje galėtų atsižvelgti ir taip parodyti tolesnį įsipareigojimą nuolat gerinti veiksmingumą.

Dokumento struktūra

Šį dokumentą sudaro keturi skirsniai. 1 skirsnyje pristatomas EMAS teisinis pagrindas ir aprašoma, kaip naudotis šiuo dokumentu. 2 skirsnyje apibrėžiama šio KSID taikymo sritis. 3 skirsnyje trumpai aprašoma įvairi geriausia aplinkosaugos vadybos praktika (GAVP) ([5]) ir pateikiama informacija apie jos taikymą. Be to, pateikiami ir tie aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai, kurie galėjo būti nustatyti konkrečiai GAVP. Jeigu rodikliai ir pažangos kriterijai yra susiję su daugiau kaip viena GAVP, jie prireikus kartojami. Be atskirose GAVP nustatytų rodiklių, 3 skirsnyje taip pat nustatyti tam tikri aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, kuriais galima remtis vertinant bendrą kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo sistemų veiksmingumą. Nebuvo įmanoma nustatyti visų GAVP pažangos kriterijų ir rodiklių, nes turima nedaug duomenų arba dėl to, kad kiekvienos už atliekų tvarkymą atsakingos institucijos ar atliekų tvarkymo bendrovės konkrečios sąlygos (pvz., kaimo arba miesto teritorija, atskiro atliekų surinkimo ir taikomos atliekų tvarkymo sistemos rūšis, vietinio vartojimo modeliai) skiriasi tiek, kad pažangos kriterijus nebūtų prasmingas. NET kai pažangos kriterijai yra nurodyti, tai nereiškia, kad jie yra tikslai, kuriuos turi pasiekti visos atliekų tvarkymo institucijos ar visos atliekų tvarkymo bendrovės, arba rodikliai, pagal kuriuos turi būti lyginamas sektoriaus bendrovių aplinkosauginis veiksmingumas – tai labiau dydis, galintis padėti atskiroms bendrovėms vertinti jų padarytą pažangą ir skatinti jas toliau tobulėti.

4 skirsnyje pateikta išsami lentelė, kurioje pateikiami atrinkti svarbiausi aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, jų paaiškinimai ir susiję pažangos kriterijai.

2. TAIKYMO SRITIS

Šiame konkrečiam sektoriui skirtame informaciniame dokumente kalbama apie dviejų rūšių atliekų tvarkymo sektoriaus organizacijas: atliekų tvarkymo bendroves (valstybines ir privačias), įskaitant bendroves, įgyvendinančias gamintojo atsakomybės sistemas, ir atliekų tvarkymo institucijas (už atliekų tvarkymą atsakingas viešojo administravimo institucijas, daugiausia vietos lygmens). Tokioms organizacijoms yra priskirti šie NACE kodai (pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1893/2006 ([6]) nustatytą statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių):

— 38.1 — atliekų surinkimas,

— 38.2 — atliekų tvarkymas ir šalinimas,

— 38.3 — medžiagų panaudojimas,

([5]) JRC paskelbtoje politikos mokslinio konsultavimo ataskaitoje pateikiamas išsamus kiekvienos geriausios praktikos aprašymas, kuriame pateikiamos praktinės rekomendacijos, kaip ją įgyvendinti. Šią ataskaitą galima rasti internete adresu http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/emas/documents/WasteManagementBEMP.pdf. Daugiau apie šiame dokumente aprašytą įvairių rūšių geriausią praktiką sužinoti norintys skaitytojai raginami su ja susipažinti.

([6]) 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1893/2006, nustatantis statistinį ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių NACE 2 red. ir iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3037/90 bei tam tikrus EB reglamentus dėl konkrečių statistikos sričių (OL L 393, 2006 12 30, p. 1).

— 39.0 — regeneravimas ir kita atliekų tvarkyba,

— 84.1 — valstybės valdymas ir bendroji ekonominė bei socialinė bendruomenės politika.

Šis konkrečiam sektoriui skirtas informacinis dokumentas netaikomas atliekas generuojančių, bet atliekų tvarkymo sektoriui nepriklausančių organizacijų (t. y. daugumos organizacijų) veiklai.

Šiame konkrečiam sektoriui skirtame informaciniame dokumente aprašoma geriausia praktika, susijusi su šiais atliekų tvarkymo etapais ir veikla:

— atliekų tvarkymo strategijos parengimu,

— atliekų prevencijos skatinimu,

— pakartotinio produktų naudojimo ir parengimo pakartotiniam naudojimui skatinimu,

— atliekų surinkimo gerinimu,

— atliekų tvarkymu apsiribojant operacijomis, kuriomis sudaromos sąlygos medžiagų perdirbimui.

Atliekų tvarkymo srityje šio konkrečiam sektoriui skirto informacinio dokumento taikymo sritis apima tik įrenginius, kuriuose atliekos apdorojamos ne pagal Pramoninių išmetamų teršalų direktyvą ([7]) (pvz., rūšiavimo įrenginius siekiant perdirbti plastiką).

Šiame konkrečiam sektoriui skirtame informaciniame dokumente aptariami trys atliekų srautai:

— kietosios komunalinės atliekos (toliau – KKA): buitinės atliekos ir atliekos iš kitų šaltinių – mažmeninės prekybos punktų, administracinių įstaigų, švietimo įstaigų, sveikatos priežiūros, apgyvendinimo, maitinimo ir kitų paslaugų bei veiklos įstaigų, – kurios savo pobūdžiu ir sudėtimi panašios į namų ūkių atliekas;

— statybos ir griovimo atliekos (toliau – SGA);

— sveikatos priežiūros atliekos (toliau – SPA).

Šiame dokumente neaptariamos pramonės atliekos ir komercinės atliekos, kurios nėra KKA dalis.

Šis informacinis dokumentas suskirstytas į penkis pagrindinius skirsnius (2–1 lentelė), kurie apima pagrindinius tikslinėms organizacijoms aktualius su atliekų tvarkymu susijusius aplinkosaugos aspektus.

2–1 lentelė

Atliekų tvarkymo sektoriui skirto KSID struktūra ir jame aptariami pagrindiniai aplinkosaugos aspektai

Skirsnis	Aprašymas	Kokie pagrindiniai aplinkosaugos aspektai aptariami
3.1. Kompleksinė GAVP	Šiame skirsnyje aptariami visiems į šį dokumentą įtrauktiems atliekų srautams taikomos kompleksinės geriausios praktikos pavyzdžiai: pradedant atliekų strategijos nustatymu ir baigiant ekonominių priemonių naudojimu ir papildomos geriausios praktikos pavyzdžių kituose ES informaciniuose dokumentuose suradimu.	Atliekų prevencijos priemonės Atliekų surinkimas Atliekų rūšiavimas, parengimas pakartotiniam naudojimui ir apdorojimas Vežimo operacijos Energijos iš atliekų naudojimas Atliekų šalinimas

([7]) Direktyva 2010/75/ES.

Skirsnis	Aprašymas	Kokie pagrindiniai aplinkosaugos aspektai aptariami
3.2. KKA tvarkymo GAVP	Šiame skirsnyje aprašoma, kaip atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės gali geriausiai tvarkyti KKA, įskaitant su strategijos kūrimu, atliekų prevencija, produktų pakartotiniu naudojimu ir atliekų parengimu pakartotiniam naudojimui, atliekų surinkimu ir atliekų apdorojimo operacijomis susijusius klausimus. Į skirsnį taip pat įtraukta GAVP, skirta gamintojo atsakomybę perimančioms organizacijoms.	Atliekų prevencijos priemonės Atliekų surinkimas Atliekų rūšiavimas, parengimas pakartotiniam naudojimui ir apdorojimas Vežimo operacijos Energijos iš atliekų naudojimas Atliekų šalinimas
3.3. Bendri KKA tvarkymo aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Šiame skirsnyje pateikiami bendri aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, kuriuos galima naudoti vertinant bendrą kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo sistemų veiksmingumą.	Atliekų prevencijos priemonės Atliekų surinkimas Atliekų rūšiavimas, parengimas pakartotiniam naudojimui ir apdorojimas Vežimo operacijos Energijos iš atliekų naudojimas Atliekų šalinimas
3.4. SGA tvarkymo GAVP	Šiame skirsnyje daugiausia dėmesio skiriama atliekų tvarkymo institucijų ir atliekų tvarkymo bendrovių, kurios yra tiesiogiai arba netiesiogiai atsakingos už SGA valdymą, veiklai. Daugiausia dėmesio skirta tokioms sritims, kaip SGA valdymo planai, SGA taršos polichlorinuotu bifenilu vengimas, pašalintų asbesto atliekų tvarkymas ir gipso plokščių atliekų bei SGA apdorojimas siekiant perdirbti.	Atliekų prevencijos priemonės Atliekų surinkimas Atliekų rūšiavimas ir apdorojimas Vežimo operacijos Atliekų šalinimas
3.5. SPA tvarkymo GAVP	Šiame skirsnyje aprašoma, kaip atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės gali geriausiai išspręsti SPA tvarkymo klausimą. Pagrindinės aptariamos sritys yra SPA atskyrimo optimizavimas ir alternatyvių SPA apdorojimo būdų įdiegimas.	Atliekų surinkimas Atliekų apdorojimas Atliekų šalinimas

Kiekvienam iš pagrindinių 2–1 lentelėje nurodytų aplinkosaugos aspektų 2–2 lentelėje nurodomas šiame dokumente nagrinėjamas susijęs pagrindinis poveikis aplinkai. 2–1 ir 2–2 lentelėse nurodyti aplinkosaugos aspektai atrinkti kaip dažniausiai aktualūs sektoriuje. Vis dėlto konkrečių įmonių valdytinus aplinkosaugos aspektus kiekvienu konkrečiu atveju reikia vertinti atskirai.

2–2 lentelė

Svarbiausi šiame dokumente aptariami aplinkosaugos aspektai ir susijęs pagrindinis poveikis aplinkai

Pagrindiniai aplinkosaugos aspektai	Pagrindinis poveikis aplinkai
Atliekų surinkimas	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas

Pagrindiniai aplinkosaugos aspektai	Pagrindinis poveikis aplinkai
Atliekų prevencijos priemonės	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas
Atliekų rūšiavimas, parengimas pakartotiniam naudojimui ir apdorojimas	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą/vandenį/žemę išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas — Žemės naudojimas
Vežimo operacijos	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas
Energijos iš atliekų naudojimas	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą / vandenį / žemę išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas — Žemės naudojimas
Atliekų šalinimas	— Klimato kaita (išmetamas ŠESD kiekis) — Į orą / vandenį / žemę išmetami teršalai — Gamtos išteklių išeikvojimas — Žemės naudojimas

3. ATLIEKŲ TVARKYMO SEKTORIAUS GERIAUSIA APLINKOSAUGOS VADYBOS PRAKTIKA, APLINKOSAUGINIO VEIKSMINGUMO RODIKLIAI IR PAŽANGOS KRITERIJAI

3.1. Kompleksinė GAVP

Šiame skirsnyje pristatoma GAVP, susijusi su kompleksiniais atliekų tvarkymo klausimais, aktualiais tvarkant visus aptariamus atliekų srautus (t. y. kietųjų komunalinių atliekų, statybos ir griovimo atliekų ir sveikatos priežiūros atliekų).

3.1.1. *Integruotos atliekų tvarkymo strategijos*

GAVP yra parengti ir įgyvendinti integruotą atliekų tvarkymo strategiją, kuria atsižvelgiama į:

— dabartines ir būsimas numatomas atliekų srautų tendencijas,

— atliekų hierarchiją ([8]), priemonių išdėstymą hierarchine tvarka (visų pirma atliekų prevencija, tuomet parengimas pakartotiniam naudojimui ir t. t.),

— galimybę naudotis netoliese esančiais atliekų rūšiavimo / apdorojimo įrenginiais ir jų pajėgumą,

— esamą požiūrį į aplinką ir gyventojų įsitikinimus,

— bet kokias kitas konkrečias sąlygas, susijusias su atliekų tvarkymu (pvz., didelį turistų/į darbą važinėjančių asmenų skaičių, konkrečią ekonominę veiklą, klimatą).

([8]) Atliekų hierarchiją sudaro šios pakopos: atliekų prevencija, parengimas pakartotiniam naudojimui, perdirbimas, naudojimas ir šalinimas.

Siekiant parengti atliekų tvarkymo strategiją, reikia žinoti kiekvieno svarbiausio atliekų srauto dydį ir kokybę taikant tinkamą duomenų stebėsenos metodą ir tinkamai įvertinant atliekų tvarkymo galimybes. Tam tikrais atvejais tam gali reikėti naudoti gyvavimo ciklo analizę, siekiant nustatyti su geriausia aplinkosauginio veiksmingumo praktika susijusias galimybes (žr. GAVP 3.1.2), kurios kartais gali nukrypti nuo atliekų hierarchijos.

Taikymo galimybės

Ši GAVP pirmiausia skirta atliekų tvarkymo institucijoms, kurios kontroliuoja atliekų tvarkymo strategiją vietos ir regionų lygmeniu arba bent jau daro jai didelę įtaką, visų pirma vietos valdžios institucijoms. Atliekų tvarkymo institucijai gali prireikti užsakyti tam tikrus strateginio planavimo darbus, kuriems reikia specialių ekspertinių žinių, pvz., su analitiniais duomenimis susijusių įgūdžių ir žinių apie atliekų apdorojimo procesą.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i1) Nustatyti bendri atliekų tvarkymo sistemos tobulinimo tikslai (pvz., remiantis šiame dokumente apibrėžtais rodikliais) (taip / ne). i2) Nustatyti konkretūs atliekų prevencijos ir pakartotinio naudojimo tikslai (taip / ne).	b1) Nustatyta ir reguliariai peržiūrima (bent kas 3 metus) integruota atliekų tvarkymo strategija, kuri apima ilgalaikius (t. y. 10–20 metų) ir trumpalaikius (t. y. 1–5 metų) bendrus atliekų tvarkymo sistemos veiksmingumo gerinimo tikslus.

3.1.2. *Atliekų tvarkymo galimybių gyvavimo ciklo analizė*

GAVP yra įtraukti gyvavimo ciklo principą ir analizę į atliekų tvarkymo strategiją ir veiksmus, atsižvelgiant į tai, kad 1-as ir 2-as etapai (pateikti toliau) yra būtini, o 3–8 etapai, kuriems reikia atlikti *ad hoc* gyvavimo ciklo analizę, yra ne visada būtini:

1) sistemingas gyvavimo ciklo principo rengiant ir įgyvendinant atliekų tvarkymo strategiją taikymas (siekiant papildyti atliekų tvarkymo hierarchiją);

2) atitinkamos gyvavimo ciklo analizės literatūros apžvalga, pagal kurią vertinamas alternatyvių atliekų tvarkymo galimybių aplinkosauginis veiksmingumas, kai nagrinėtos sistemos yra tiesiogiai palyginamos su esamomis galimybėmis;

3) gyvavimo ciklo analizės taikymas konkrečioms valdymo ir technologijų galimybėms, apie kurias neįmanoma rasti patikimos paskelbtos literatūros; tam reikalinga pirkti gyvavimo ciklo analizės paslaugas arba viduje naudoti atitinkamą gyvavimo ciklo analizės programinę įrangą;

4) atidus atsižvelgimas į sistemos ribas, kuriuo užtikrinamas tikslus atliekų tvarkymo galimybių palyginimas, įskaitant sistemos išplėtimą ir (arba) gyvavimo ciklo analizę, taikomą išvengtiems procesams (pvz., elektros energijos gamybai elektros energijos tinkle);

5) inventorinių gyvavimo ciklo analizių duomenų rinkimas ir dokumentavimas, atsižvelgiant į atskaitos srautus, jei įmanoma, naudojant vertės grandinėje užregistruotus pirminius duomenis, nurodant duomenų kokybę ir neapibrėžties intervalus;

6) tinkamų poveikio kategorijų pasirinkimas siekiant nustatyti pagrindinę aplinkai tenkančią naštą;

7) normalizuotų rezultatų pagal atitinkamas poveikio kategorijas pateikimas siekiant įvertinti papildomumą arba kompensavimą, aiškiai nurodant neapibrėžties paklaidas ir jautrumo analizių rezultatus;

8) nepriklausomos trečiosios šalies atliekamas gyvavimo ciklo analizės tyrimas (ISO 14044 nustatytas esminis rezultatų išorės sklaidos reikalavimas ([9]), tačiau geroji praktika taikoma net ir tada, kai ji naudojama tik viduje).

([9]) ISO 14044:2006. Aplinkosaugos vadyba. Gyvavimo ciklo analizė. Reikalavimai ir gairės.

Taikymo galimybės

Ne visada būtina atlikti viso gyvavimo ciklo analizę. Tam tikrais atvejais siekiant gauti informacijos geriausiai praktikai pagrįsti gali pakakti atliekų tvarkymo hierarchijoje nurodytų atliekų tvarkymo galimybių pagrindinių prioritetų. Tačiau dažnai reikia išsamiai palyginti galimybes, kurioms atliekų hierarchijoje priskiriama panaši vieta, ir valdymo pokyčius, kurie daro poveikį bendram atliekų grandinės veiksmingumui.

Taikyti gyvavimo ciklo principą ir apžvelgti gyvavimo ciklo analizės tyrimus gali bet kokio dydžio atliekų tvarkymo organizacijos. Pirkti individualizuotos gyvavimo ciklo analizės paslaugas ir (arba) mokėti už darbuotojų mokymo atlikti gyvavimo ciklo analizę paslaugas gali būti ekonomiškai perspektyvu tik didesnėms organizacijoms.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i3) Sistemingas gyvavimo ciklo principo taikymas ir prireikus gyvavimo ciklo analizės atlikimas rengiant ir įgyvendinant atliekų tvarkymo strategiją (taip / ne)	b2) Atliekų tvarkymo strategija parengta ir įgyvendinama sistemingai taikant gyvavimo ciklo principą ir prireikus *ad hoc* gyvavimo ciklo analizės tyrimus.

3.1.3. *Ekonominės priemonės*

GAVP yra naudoti ekonomines priemones, kad būtų galima valdyti atliekas generuojančių piliečių ir organizacijų elgesį siekiant ekologiškesnių rezultatų. Ekonominės priemonės gali padėti:

— mažinti susidarančių atliekų kiekį arba pavojingų atliekų dalį,

— skatinti atliekų parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo veiklą; mažinti atliekų deginimą ir šalinimą sąvartynuose,

— tobulinti produktų projektavimą (pvz., skatinant naudoti perdirbamas medžiagas produktuose).

Su atliekų tvarkymu susijusios ekonominės priemonės apima ir paskatas (teigiamas ekonomines paskatas, pvz., nuolaidas, atlygio kuponus), ir atgrasomąsias priemones (neigiamas ekonomines paskatas, pvz., mokesčius, rinkliavas, baudas), ir jos gali būti:

— mokesčiai ir mokesčių moduliavimas, pvz., atliekų šalinimo mokestis, sąvartynų mokestis, deginimo mokestis,

— produkto apmokestinimas (pvz., plastikinių maišelių arba statybinių medžiagų sudedamųjų dalių),

— atliekų įkainojimas, pvz., už atliekų vienetą ir pagal susimokėjimo už išmetamą kiekį (angl. PAYT – *pay-as-you-throw*) sistemą,

— užstato grąžinimo sistemos,

— didesnės gamintojo atsakomybės sistemos,

— kitos priemonės, pvz., šiltnamio efektą sukeliančių dujų kvotos, perdirbimo subsidijos, atleidimas nuo PVM.

Taikymo galimybės

Reguliavimo sistema ir jos vykdymo užtikrinimas yra pagrindinės kliūtys, trukdančios taikyti ekonomines priemones vietos lygmeniu.

Be to, vietos valdžios lygmens aplinkosauginio sąmoningumo, gero valdymo įgūdžių ir inovacijomis grindžiamo elgesio, taip pat gerosios apskaitos praktikos buvimas yra būtinos vietos ekonominių priemonių, kurias sudėtinga valdyti atsižvelgiant į techninius, valdymo ir socialinius aspektus, įgyvendinimo sąlygos.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i4) Vietos lygmens ekonominių priemonių taikymas siekiant skatinti tinkamą elgesį (taip / ne) i5) Savanoriška ekonomine priemone besinaudojančių nuolatinių gyventojų/įmonių dalis (%)	b3) Vietos lygmeniu nustatytos ekonominės priemonės – mokesčiai ir mokesčių moduliavimas, produkto apmokestinimas, atliekų įkainojimas, didesnės gamintojo atsakomybės sistemos ir užstato grąžinimo sistemos sistemingai įgyvendinamos kaip priemonė vietos atliekų tvarkymo strategijoje nustatytiems tikslams pasiekti. b4) Vietos valdžios institucijos taiko užstato grąžinimo sistemą visuose vietos valdžios institucijos teritorijoje organizuojamuose festivaliuose ir dideliuose viešuose renginiuose naudojamoms stiklinėms, puodeliams, lėkštėms ir stalo įrankiams.

3.1.4. *Nuoroda į kitus atitinkamus geriausios praktikos informacinius dokumentus*

GAVP yra įgyvendinti pažangiausius metodus, kuriais užtikrinamas kuo didesnis išteklių naudojimo efektyvumas ir kuo mažesnis poveikis aplinkai atliekų apdorojimo (įskaitant medžiagų perdirbimą, energijos iš atliekų naudojimą ir atliekų šalinimą) srityse. Naudingi informaciniai dokumentai (nebaigtinis sąrašas), susiję su atitinkamais pažangiausiais metodais, kuriais organizacijos gali pasiremti, yra:

— informacinis dokumentas apie geriausius prieinamus atliekų apdorojimo būdus ([10]),

— nebelaikymo atliekomis kriterijai ([11]),

— informacinis dokumentas apie geriausius prieinamus atliekų deginimo būdus,

— ES direktyva dėl sąvartynų (Tarybos direktyva 1999/31/EB) ([12]).

Taikymo galimybės

Ši GAVP skirta vietos atliekų tvarkymo institucijoms ir atliekų tvarkymo bendrovėms, planuojančioms ir vykdančioms atliekų apdorojimo, medžiagų perdirbimo, energijos iš atliekų naudojimo ir atliekų šalinimo operacijas.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i6) Įgyvendinti atitinkami šioje GAVP išvardytuose informaciniuose dokumentuose aprašyti pažangiausi metodai (taip / ne)	—

3.2. **Kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo GAVP**

Šiame skirsnyje pateikta GAVP yra susijusi su kietųjų komunalinių atliekų (KKA) tvarkymu.

([10]) Daugiau informacijos apie geriausių prieinamų atliekų apdorojimo būdų informacinių dokumentų turinį ir išsamų sąvokų ir santrumpų paaiškinimą rasite Europos taršos integruotos prevencijos ir kontrolės biuro interneto svetainėje adresu http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/.

([11]) Atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijai nustatyti Atliekų pagrindų direktyvos (2008/98/EB) 6 straipsnyje. Daugiau informacijos pateikta adresu http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/end_of_waste.htm.

([12]) 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999 7 16, p. 1). Daugiau informacijos apie Sąvartynų direktyvą ir galimybę susipažinti su visu tekstu pateikiama šioje interneto svetainėje http://ec.europa.eu/environment/waste/landfill_index.htm.

Strateginė GAVP

3.2.1. *Lyginamoji sąnaudų analizė*

Priimant su atliekų tvarkymu susijusius sprendimus daug įtakos turi ekonominiai veiksniai. Lyginamoji sąnaudų analizė, atliekama lyginant savivaldybės sąnaudų struktūrą su kitų savivaldybių duomenimis, yra GAVP, nes pagal ją galima nustatyti optimizavimo galimybes, kurios gali padėti taikyti ekologiškesnę praktiką. Lyginamoji sąnaudų analizė gali būti atliekama viduje nepriklausomos trečiosios šalies arba bendradarbiaujant su kitomis savivaldybėmis. Analizuojami sąnaudų duomenys paprastai apima atliekų tvarkymo paslaugų ir tam tikrų atliekų frakcijų šalinimo sąnaudas, taip pat pajamas, gautas pardavus atliekas, kurios siunčiamos parengti pakartotiniam naudojimui arba perdirbimui, ir kitus šalutinius produktus.

Atliekant sąnaudų lyginamąją analizę reikia atsižvelgti į visas atitinkamas nagrinėjamoje teritorijoje susidariusias atliekų frakcijas, kurios priskiriamos prie KKA. Į išsamią analizę įtraukiamos atliekų surinkimo, atliekų apdorojimo (rūšiavimo, naudojimo, šalinimo ir t. t.), įskaitant uždarytų sąvartynų tvarkymą, sąnaudos, darbuotojų išlaidos ir visos kitos su atliekų tvarkymu susijusios sąnaudos.

Taikymo galimybės

Lyginamoji sąnaudų analizė gali būti taikoma tam tikroje teritorijoje (vietos arba nacionaliniu lygmeniu), kurioje atliekų tvarkymo sąlygos yra panašios ir kurioje taikoma vienoda teisinė sistema. Tačiau tam tikrais atvejais dėl konkrečių sąlygų atsiranda dideli nuokrypiai. Siekiant paremti perėjimą prie geresnių atliekų tvarkymo galimybių, lyginamąją sąnaudų analizę ypač svarbu atlikti teritorijose, kuriose atliekų tvarkymo sistemos prastai įgyvendinamos.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i7) Reguliarus dalyvavimas išsamiame lyginamajame sąnaudų tyrime (taip /ne)	—
i8) Iš viso vienam gyventojui per metus tenkančios kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos (EUR vienam gyventojui per metus)	

3.2.2. *Pažangioji atliekų stebėsena*

Veiksmingos ir efektyvios atliekų tvarkymo strategijos kūrimas ir įgyvendinimas grindžiamas išsamiomis žiniomis apie vietos lygmeniu surinktų ir tvarkomų atliekų srautų statistinius duomenis.

Taigi GAVP yra:

— reguliariai rinkti ir apdoroti turimus vieno atliekų srauto lygmens duomenis, taip pat duomenis apie įvairius atliekų surinkimo, pakartotinio naudojimo/parengimo pakartotiniam naudojimui, rūšiavimo, perdirbimo, naudojimo ir šalinimo procesų etapus,

— reguliariai atlikti mišrių atliekų sudėties analizę,

— sudarant sutartis dėl atliekų tvarkymo operacijų, įtraukti į sutartis sąlygas dėl nuolatinio išsamių duomenų teikimo.

Atliekų stebėsenos duomenys yra naudingi tiek vidaus analizei (pvz., vertinant galimą naujos priemonės įgyvendinimą), tiek dalijantis su atitinkamomis viešojo administravimo įstaigomis ir piliečiais siekiant gerinti padėtį ir didinti informuotumą.

Taikymo galimybės

Išsami atliekų stebėsenos sistema taikoma visoms kietąsias komunalines atliekas tvarkančioms vietos valdžios institucijoms ir atliekų tvarkymo bendrovėms. Organizacijų, kurios pradeda šį procesą, atveju atliekų stebėsena visų pirma gali būti sutelkta į svarbiausias atliekų frakcijas, o vėliau palaipsniui ją galima išplėsti visoms frakcijų dalims.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i9) Naudojamos internetinės priemonės, skirtos duomenims apie atliekas sekti ir pranešti (taip / ne) i10) Mišrių atliekų sudėties analizės dažnumas (kas # mėnesius arba metus)	b5) Mišrių atliekų sudėties analizė atliekama bent keturis kartus per metus (skirtingais metų laikais) kas trejus metus arba po bet kokio esminio atliekų tvarkymo sistemos pokyčio.

3.2.3. *Susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema*

Susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemos tikslas – teisingai taikyti principą „teršėjas moka“, apmokestinant atliekų tvarkymo sistemos naudotojus pagal jų generuojamų atliekų kiekį.

GAVP yra nustatyti naudotojams fiksuotu ir kintamuoju mokesčio komponentu grindžiamus mokesčius už atliekas, atsižvelgti į atliekų tvarkymo sąnaudų struktūrą ir suvienodinti paskatas naudotojams (t. y. sumažinti mokestį, kai susidaro mažiau atliekų) ir atliekų surinkėjams (t. y. pajamų stabilumas dėl fiksuoto mokesčio komponento).

Praktiškai sistema gali būti įgyvendinama įvairiais būdais, kurie dažniausiai yra:

— tūriu grindžiamos sistemos (konteinerio dydžio pasirinkimas),

— maišais grindžiamos sistemos (sunaudotų atliekų maišų skaičius), pvz., iš anksto apmokėtas konkretus maišų skaičius,

— svoriu grindžiamos sistemos (atliekų, surinktų į konkretų konteinerį, svoris),

— dažnumu grindžiamos sistemos (dažnumas, kuriuo konteineris paliekamas išvežti – šis būdas gali būti derinamas su tūriu ir svoriu grindžiamomis sistemomis).

Pagal šią sistemą didžiausias dėmesys gali būti skiriamas tik galutinių atliekų arba taip pat atskirtų atliekų srautų apmokestinimui, siekiant to paties tikslo – skatinti atliekų atskyrimą jų susidarymo vietoje ir atliekų prevenciją.

Keturi pagrindiniai elementai, kurių reikia susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemai įgyvendinti, yra šie:

— atskirų naudotojų tapatybės nustatymas ([13]),

— atskirų naudotojų lygmens atliekų srautų (pvz., „nuo durų“, iš gatvės konteinerių arba atliekų priėmimo aikštelėse surenkamų atliekų) išmatavimas,

— vieneto kainos, kuria iš tikrųjų skatinami elgsenos pokyčiai, apibrėžimas,

— gyventojų bendradarbiavimas užtikrinant teisingą sistemos ypatybių supratimą ir atsakomybės bei įsipareigojimų prisiėmimas (tai svarbu siekiant išvengti neteisėto atliekų išvertimo arba atliekų pervežimo į kitas teritorijas, kuriose netaikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema).

Taikymo galimybės

Nors principas yra plačiai taikomas, reikia pritaikyti esamą infrastruktūrą (pvz., surinkimą). Paprastai atliekų surinkimas „nuo durų“ yra būtinas, kad susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemos principai būtų visapusiškai įgyvendinti.

Turi būti imtasi atsargumo priemonių siekiant užtikrinti reikalavimų vykdymą (pvz., kad nebūtų atliekų „nuotėkio“ į gretimų teritorijų vietos valdžios institucijų, kurios netaiko susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemos, tvarkomas kietąsias komunalines atliekas arba į gatvėse pastatytas šiukšlių dėžes). Tai lengviau įvykdoma, kai naudotojai jau yra informuoti apie atliekų atskyrimą jų susidarymo vietoje ir platesnius su aplinka bei atliekomis susijusius klausimus.

([13]) Iš anksto apmokėtų maišų skaičiumi grindžiamose susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemose pirmieji du elementai nereikalingi.

Priklausomai nuo įgyvendinimo (pvz., kai naudotojui nustatomos konkrečios šiukšliadėžės arba maišai), reikalingos atitinkamos priemonės, kad būtų tinkamai laikomasi duomenų privatumo ir konfidencialumo (pvz., patikimai saugomi duomenys).

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i11) Taikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema (taip / ne) i12) Į susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemą įtraukiamos ir atliekos, perduotos į atliekų priėmimo aikšteles (taip / ne) i13) Naudotojų, kurių generuojamų atliekų kiekis lygus nuliui, dalis (%)	b6) Taikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema, pagal kurią bent 40 % sąnaudų tenka naudotojams, priklausomai nuo surinktų mišrių atliekų kiekio (kg arba m^3), atliekų surinkimo dėžių dydžio ir (arba) surinkimo ciklų skaičiaus. b7) Į susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemą taip pat įtrauktos į atliekų priėmimo aikšteles perduotos atliekos.

3.2.4. *Rezultatais grindžiamų atliekų tvarkymo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymas*

GAVP yra vietos valdžios institucijoms, kurios sudaro sutartis dėl tam tikrų KKA tvarkymo paslaugų teikimo perdavimo privatiems tiekėjams, įtraukti į jas sąlygas dėl rezultatų. Sudarant rezultatais grindžiamas sutartis galima užtikrinti, kad bus pasiekti ir aplinkosauginiai, ir finansiniai tikslai.

Veiklos rezultatais grindžiamai sutarčiai būdingi trys pagrindiniai bruožai:

— tikslų ir rodiklių, pagal kuriuos būtų galima įvertinti rangovo veiklos rezultatus, apibrėžimas,

— duomenų apie veiksmingumo rodiklius, skirtų įvertinti paslaugos teikimą, rinkimas,

— poveikį rangovui darantys geri arba blogi veiksniai (didesnės pajamos arba baudos).

Vietos valdžios institucijoms svarbu, kad veiklos rezultatų sąlygos būtų grindžiamos išsamiais rodikliais (pvz., remiantis 3.3 skirsnyje nurodytais rodikliais) ir tinkama stebėsena. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas bazinio scenarijaus nustatymui ir atsižvelgimui į išorės sąlygų (ekonominių, socialinių, reglamentavimo ir t. t.) pokyčių įtaką lyginamosios analizės mechanizmui.

Taikymo galimybės

Veiksminga atliekų tvarkymo veiksmingumo stebėsenos sistema yra būtina veiklos rezultatais grindžiamos atliekų stebėsenos sistemos sąlyga (vidaus valdymo praktiką pritaikant sutarčių valdymo sistemai).

Pirmą kartą pereinant prie veiklos rezultatais grindžiamos sutarties, taip pat svarbu užmegzti dialogą su potencialiais rangovais ir visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, siekiant sužinoti, kas yra techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i14) Sutarties vertės dalis, atsižvelgiant į tai, ar pasiekti aplinkosaugos tikslai arba nustatyti aplinkosauginio veiksmingumo lygiai (%) i15) Vartotojų pasitenkinimas (buitinių atliekų surinkimu ir konkrečiai atskirai surinktų atliekų frakcijų surinkimu patenkintų gyventojų dalis, %)	—

3.2.5. *Informuotumo didinimas*

Geriausia informuotumo didinimo praktika – veiksmingai skatinti atliekų prevencijai, pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui palankią elgseną teritorijoje, kurioje teikiamos atliekų surinkimo paslaugos. Galiausiai taip turėtų būti pagerintas pagrindinių atliekų susidarymo ir atskyrimo rodiklių veiksmingumas.

Informuotumo apie geriausią praktiką didinimo kampanijomis turi būti:

— užtikrinamas visų pranešimų, kurių tikslai ir uždaviniai yra aiškiai apibrėžti, tęstinumas, nuoseklumas, papildomumas ir aiškumas,

— kuriami aiškūs pranešimai, tinkami aiškiai apibrėžtai tikslinei auditorijai ir jai skirti,

— integruojant veiklą ir apibrėžiant aiškias atsakomybės ribas užtikrinamas veiksmingas įgyvendinimas.

Dvi pagrindinės perdirbimo kliūtys, kurias galima įveikti didinant informuotumą, yra:

— žinių trūkumas: nežinojimas, kokios atliekos metamos į kurį konteinerį, arba nesusigaudymas vietinėje perdirbimo sistemoje (pvz., kuriomis dienomis surenkamos atliekos ir t. t.),

— požiūris ir įsitikinimai: poreikio perdirbti atliekas nepripažinimas, nepakankama motyvacija vengti atliekų ir jas rūšiuoti.

Piliečių informuotumo didinimo kampanijas gali tiesiogiai rengti atliekų tvarkymo organizacija, jos vardu veikiančios profesinės agentūros arba organizacijos partnerės (įskaitant kitų sektorių suinteresuotuosius subjektus).

Galima naudoti įvairius komunikacijos kanalus, įskaitant reklamą, viešuosius ryšius, tiesioginę rinkodarą, bendruomenės dalyvavimą, elektroninį dalyvavimą, socialinę žiniasklaidą ir produktų ženklinimą.

Taikymo galimybės

Informuotumo didinimo priemones tam tikru lygmeniu galima įgyvendinti bet kokiame kontekste.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i16) Vienam gyventojui per metus tenkančios informuotumo didinimo kampanijos biudžeto lėšos (EUR vienam gyventojui per metus) i17) Informuotumo didinimo veiklai tenkanti viso KKA tvarkymo biudžeto lėšų dalis (%) i18) Teritorijos, kurioje teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos, gyventojų, per tam tikrą laikotarpį gavusių informuotumo didinimo pranešimus, dalis (pvz., gyventojų dalis per mėnesį, %)	b8) Informuotumo didinimo kampanijos sistemingai rengiamos įvairių rūšių tikslinėms grupėms (pvz., mokiniams, plačiajai visuomenei, atliekų priėmimo aikštelių naudotojams), o metinės informuotumo didinimo veiklai skirtos biudžeto lėšos yra ne mažesnės kaip 5 EUR vienam gyventojui.

3.2.6. *Atliekų srities konsultantų tinklo kūrimas*

GAVP yra vietos lygmeniu sudaryti atliekų srities konsultantų (taip pat vadinamų „atliekų (prevencijos) pareigūnais“, „perdirbimo pareigūnais“, „atliekų (prevencijos) konsultantais“) tinklą, kad plačioji visuomenė (savo atliekas į vietos KKA sistemą pristatantys gyventojai ir mažosios įmonės) būtų geriau informuota.

Kadangi atliekų srities konsultantai gali bendrauti tiesiogiai, naudotis jų paslaugomis yra ypač naudinga ieškant tinkamo specifinių problemų sprendimo konkrečiai teritorijai ar auditorijai, kuriai būdingas žemas atskiro atliekų surinkimo rodiklis arba didelis atskirai surinktų atliekų frakcijų užterštumas.

Atliekų srities konsultantai paprastai turi išankstinę kvalifikaciją aplinkos srityje, taip pat žinių apie atliekų mažinimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo praktiką ir gali būti savanoriai, ne visą darbo dieną dirbantys arba visą darbo dieną dirbantys darbuotojai. Atliekų srities konsultantai gali užsiimti įvairia veikla, pavyzdžiui:

— informuoti gyventojus ir mažąsias įmones apie su atliekų susidarymu ir tvarkymu susijusius aplinkosaugos klausimus,

— informuoti gyventojus ir mažąsias įmones apie atliekų surinkimo taisykles ir apie tai, kaip įvairios atliekų frakcijos yra apdorojamos ir perdirbamos,

— teikti gyventojams ir mažosioms įmonėms gaires, kaip nustatyti galimybes sumažinti arba geriau tvarkyti savo atliekas (pvz., geriau atskirti atliekas jų susidarymo vietoje),

— dirbti su gyventojais ir mažosiomis įmonėmis dėl konkrečių atliekų srautų, kurie laikomi problemiškesniais (maisto atliekų, tekstilės gaminių, sauskelnių ir t. t.),

— įgyvendinti konkrečioms tikslinėms grupėms (pvz., vaikams / paaugliams, pensininkams, įmonėms, kalbantiesiems užsienio kalbomis) skirtus motyvavimo veiksmus,

— siekti geriau suprasti, kas vyksta vietoje (veiksniai, priežastys, trūkumai).

Taikymo galimybės

Ši GAVP gali būti įgyvendinta bet kuriuo lygmeniu. Tačiau atliekų srities konsultantų veiksmų taikymo sritis yra labiau nukreipta į vietos lygmenį, nes yra susijusi su veiklos klausimais (atliekų prevencijos ir perdirbimo gairės).

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i19) Teritorijos, kurioje teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos, gyventojų, kuriuos per tam tikrą laikotarpį konsultavo atliekų srities konsultantai, dalis (pvz., gyventojų dalis per mėnesį, %)	b9) Veikia atliekų srities konsultantų tinklas; 20 000 gyventojų tenka bent vienas atliekų srities konsultantas..
i20) 100 000 gyventojų tenkantis atliekų srities konsultantų skaičius	

3.2.7. *Kompostavimas namuose ir bendruomenėje*

Tais atvejais, kai kompostavimas namuose ir bendruomenėje yra tinkamiausia biologinių atliekų tvarkymo galimybė, grindžiama priimta atliekų tvarkymo strategija ir (arba) gyvavimo ciklo analizės tyrimu dėl atliekų tvarkymo galimybių (žr. 3.1.1 ir 3.1.2 skirsnius), GAVP yra:

— sistemingai diegti ir skatinti kompostavimą namuose ir bendruomenėje, fiksuoti dalyvaujančių gyventojų skaičių ir registruoti, kur įrengta ir naudojama kompostavimo įranga,

— rengti pirmines informuotumo didinimo kampanijas pasitelkiant grafinę medžiagą, viešus susitikimus, atliekų srities konsultantus ir t. t. (žr. 3.2.5 ir 3.2.6 skirsnius), per kurias gyventojai būtų informuojami ir mokomi apie kompostavimą namuose ir bendruomenėje, jo naudą, tinkamą tokio kompostavimo procesą (siekiant sumažinti metano išmetamųjų teršalų kiekį ir dirvos taršą, taip pat užtikrinti, kad pagamintas produktas būtų geros kokybės kompostas), apie tai, kurios biologinės atliekos yra tinkamos kompostuoti, ir t. t.,

— reguliariai teikti gyventojams atnaujintą informaciją apie tinkamą kompostavimo namuose ir bendruomenėje procesą ir to juos mokyti,

— reguliariai stebėti namų ir bendruomenių kompostavimo aikšteles. Kasmet galima tikrinti tam tikrą skaičių reprezentatyvių vietų, kad būtų galima patikrinti, ar tinkamai veikia kompostavimo sistema, ir užtikrinti kompostavimo naudą aplinkai.

Taikymo galimybės

Jei kompostavimas namuose ir bendruomenėje yra tinkamiausia biologinių atliekų tvarkymo galimybė, nėra jokių didelių šios GAVP įgyvendinimo apribojimų. Tačiau, kaip aplinkosaugos vadybos strategijos, kompostavimo namuose ir bendruomenėje sėkmė labai priklauso nuo to, kaip piliečiai valdo atliekų atskyrimo ir kompostavimo procesą – pirmiausia su jais būtina susisiekti, kad būtų galima juos motyvuoti atskirti organines atliekas, o tada jie turi būti mokomi tinkamai valdyti kompostavimo procesą. Siekiant organizuoti kompostavimo namuose ir bendruomenėje veiklą miesto vietovėse, reikia papildomų pastangų.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i21) Kompostuojančių namuose gyventojų arba gyventojų, kurie gali kompostuoti bendruomenėje, dalis (visų teritorijoje, kurioje teikiamos atliekų tvarkymo paslaugos, gyvenančių gyventojų dalis, %.)	b10) Visi gyventojai gali arba atskirai rinkti biologines atliekas, arba kompostuoti biologines atliekas namuose ar bendruomenėje.
i22) Tinkamai kompostuojančių namuose/bendruomenėje gyventojų dalis, nustatyta remiantis kasmetiniu apsilankymu ir pagaminto komposto analize (kompostuojančių namuose gyventojų arba gyventojų, kurie gali kompostuoti bendruomenėje dalis, %)	
i23) Taikoma reguliarios namuose kompostuojančių gyventojų kompostavimo stebėsenos sistema (taip / ne).	
i24) Kasmet aplankomų namuose kompostuojančių gyventojų dalis (namų ūkių, kuriuose kompostuojama, dalis, %)	

Atliekų prevencijos GAVP

3.2.8. *Vietos atliekų prevencijos programos*

GAVP yra taikyti tiek namų ūkiams, tiek viešosioms ir privačioms organizacijoms skirtas atliekų prevencijos priemones. Kai kurie pavyzdžiai: vietinių mokesčių už plastikinius maišelius taikymas, parama taisymo dirbtuvių kūrimui, produktų/medžiagų mainų vietų nustatymas teritorijoje, taip pat bendradarbiavimas su socialinės ekonomikos organizacijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir restoranais, siekiant paskatinti rengti susitarimus dėl maisto atliekų mažinimo dovanojant maistą. Atliekų prevencijos priemones galima nustatyti:

— įvertinus esamus atliekų susidarymo modelius teritorijoje,

— nustačius svarbiausių atliekų srautų, pvz., maisto atliekų ir biologinių atliekų, popieriaus / kartono, plastiko (pakuočių), stiklo ir tekstilės, pirmenybę, atsižvelgiant į jų prevencijos galimybę;

— parengiant vietinę atliekų prevencijos strategiją, kurioje dalyvautų atitinkami suinteresuotieji subjektai (pvz., gyventojai, vietos įmonės, socialinės ekonomikos organizacijos, NVO);

— vykdant taikomų atliekų prevencijos priemonių rezultatų stebėseną ir remiantis šiais rezultatais atliekant atliekų prevencijos strategijos peržiūrą.

Taikymo galimybės

Atliekų prevencijos priemones reikia kruopščiai atrinkti atsižvelgiant į vietos aplinkybes ir tinkamai jas įgyvendinti (pvz., kai kurioms gali prireikti finansinių paskatų), tačiau bet kokiomis aplinkybėmis esama tinkamų priemonių.

Nors kai kurios pagrindinės atliekų prevencijos priemonės gali būti įgyvendinamos tik tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu (pvz., produktų politika, pridėtinės vertės mokesčiai), taip pat galima imtis regionų ir vietos lygmens veiksmų.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i25) Nustatytas vietinis atliekų prevencijos planas, įskaitant ilgalaikius ir trumpalaikius tikslus ir nuostatas dėl reguliarios stebėsenos (taip / ne) i26) Vienam gyventojui per metus skiriamos atliekų prevencijos programų biudžeto lėšos (EUR vienam gyventojui per metus) i27) Atliekų prevencijai skirta viso KKA tvarkymo biudžeto lėšų dalis (%) i28) Prevencijos programose dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų skaičius	b11) Atliekų prevencija turi strateginę svarbą atliekų tvarkymo strategijoje, apimančioje vietos atliekų prevencijos programą, kuria grindžiami ilgalaikiai (t. y. 10–20 metų) ir trumpalaikiai (t. y. 1–5 metų) atliekų prevencijos tikslai, įskaitant nuostatas dėl reguliarios stebėsenos.

3.2.9. *Pakartotinio produktų naudojimo ir atliekų parengimo pakartotiniam naudojimui skatinimo sistemos*

GAVP yra skatinti pakartotinai panaudojamų produktų nukreipimą nuo atliekų srautų į pakartotinio naudojimo srautus, aktyviai kuriant naudotų daiktų ir savivaldybinių mainų rinkas arba sudarant joms palankesnes sąlygas (prireikus naudojantis taisymo dirbtuvėmis) arba renkant daiktus labdarai. Be to, atliekų tvarkymo organizacijos gali siųsti tam tikrus atliekų srautus parengti pakartotiniam naudojimui, steigdamos pakartotinio naudojimo / taisymo centrus arba sudarydamos palankesnes sąlygas juos steigti.

GAVP apima keturias pagrindines priemones:

— pakartotiniam naudojimui tinkamų produktų surinkimą, kol jie dar nelaikomi atliekomis, prireikus jų taisymą, platinimą arba pardavimą gyventojams ir organizacijoms, įskaitant labdaros organizacijas,

— pakartotiniam naudojimui tinkamų atliekų surinkimą, pasirūpinimą, kad jos būtų parengtos pakartotiniam naudojimui, jų platinimą arba pardavimą gyventojams ir organizacijoms, įskaitant labdaros organizacijas,

— veiksmingą keitimąsi informacija, kad būtų galima reklamuoti pakartotinai naudoti tinkamų naudotų produktų paklausą ir pasiūlą rinkoje,

— gaminių taisymo ir pakartotinio naudojimo centrų, kurie buvo akredituoti pagal Atliekų pagrindų direktyvos (2008/98/EB) IV priedą, produkcijos (neatsižvelgiant į tai, ar jų gaunami gaminiai priskiriami atliekoms, ar produktui) stebėseną.

Taikymo galimybės

Ši GAVP taikoma visoms atliekų tvarkymo organizacijoms, atsakingoms už bet kokios rūšies pakartotinai panaudotinus daiktus, visų pirma drabužius, baldus ir elektros bei elektroninę įrangą.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i29) 100 000 gyventojų tenkantis pakartotinio naudojimo centrų / bendruomenės taisymo punktų skaičius i30) Pakartotiniam naudojimui surinktų eksploatuoti netinkamų produktų ir atliekų, perduotų parengti pakartotiniam naudojimui, skaičius arba kiekis (t. y. svoris arba tūris) i31) Pakartotinio naudojimo centrų/bendruomenės taisymo punktų metinis klientų skaičius i32) Galimybė atliekų priėmimo aikštelėse naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį naudojimą (taip / ne)	b12) Atliekų priėmimo aikštelėse yra galimybė naudotis produktų / medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį atliekų naudojimą.

Atliekų surinkimo GAVP

3.2.10. *Atliekų surinkimo strategija*

GAVP yra parengti ir įgyvendinti atliekų surinkimo strategiją, kuria atsižvelgiama į:

— pagrindinius atliekų tvarkymo strategijos elementus (pvz., atskirai surinktų atliekų frakcijų skaičių),

— atliekų tvarkymo strategijoje nustatytus tikslus (pvz., atskirai surinktų atliekų dalį, palyginti su visu surinktų atliekų kiekiu, atskirai surinktose frakcijose esančių priemaišų rodiklius, iš perdirbamų atliekų gautas pajamas),

— surinkimo teritorijos charakteristikas (pvz., gyventojų tankumą ir pagrindinius būstų tipus),

— esamą požiūrį į aplinką ir gyventojų įsitikinimus,

— bet kokias kitas konkrečias poveikį atliekų surinkimui darančias sąlygas (pvz., didelį turistų / į darbą važinėjančių asmenų skaičių, konkrečią ekonominę veiklą, klimatą).

Atliekų surinkimo strategijos pagrindinis tikslas – laiku ir ekonomiškai, kuo tinkamiau surinkti susidarymo vietoje atskirtas atliekas, kad vėliau būtų lengviau jas rūšiuoti / apdoroti, siekiant kuo labiau padidinti atliekų perdirbimą. Daugeliu atvejų šių tikslų galima siekti tokiomis priemonėmis:

— dažnai atskirai surenkant maisto atliekas „nuo durų“ (pvz., kas savaitę arba dažniau, atsižvelgiant į metų laiką ir klimatą),

— rečiau surenkant mišrias atliekas (pvz., kas dvi savaites),

— surenkant „nuo durų“ perdirbti tinkamas, pagal rūšis susidarymo vietoje atskirtas atliekas (pvz., popierių, kartoną, skardines, plastiką, stiklą), jei tai priimtina visuomenei, arba, kitu atveju, surenkant mišrias atliekas ir išrūšiuojant jas atliekų naudojimo įrenginyje; atskirai surenkant stiklą, taip pat popierių ir kartoną – dažniau taip rinkti yra veiksmingiau,

— sukuriant patogų atliekų priėmimo aikštelių (žr. 3.2.12 skirsnį), kuriose būtų priimamos visos namų ūkių atliekų frakcijos, nesurenkamos nei „nuo durų“, nei gatvių konteineriuose, įskaitant pavojingas atliekas ir biologines atliekas, tinklą.

Taikymo galimybės

Apibrėžiant atliekų surinkimo strategiją, reikia atsižvelgti į vyraujantį teritorijos, iš kurios surenkamos atliekos, gyventojų socialinį ir ekonominį statusą bei sąmoningumą atliekų perdirbimo klausimu. Brangesnės strategijos, pvz., atliekų surinkimas „nuo durų“, gali būti ekonomiškai efektyvesnės tik pradėjus jas visapusiškai įgyvendinti, bet tam reikalingos pradinės investicijos.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i33) Dalyvavimo lygis, t. y. atliekų surinkimo sistema besinaudojančių gyventojų dalis ([1]) (%)	b13) Visoje teritorijoje, kurioje tvarkomos KKA, įgyvendintas bent keturių atliekų frakcijų ([2]) surinkimas „nuo durų“.
i34) Vietos teritorijos, kurioje taikoma specialioji atliekų surinkimo sistema, dalis (%)	
i15) Vartotojų pasitenkinimas (buitinių atliekų surinkimu ir konkrečiai atskirai surinktų atliekų frakcijų surinkimu patenkintų gyventojų dalis, %)	
i35) Stambiųjų atliekų surinkimas pagal pareikalavimą (taip / ne)	

([1]) Paprastai turima skaičiavimais, tyrimais pagrįstų duomenų apie tai, kaip dažnai perdirbamų atliekų dėžė pastatoma atliekoms surinkti, ir t. t.

([2]) Tose teritorijose, kuriose atliekų frakcijos surenkamos sumaišytos (pvz., metalo ir plastikinių pakuočių atliekos), sumaišyta frakcija laikoma viena frakcija.

3.2.11. *Mažų savivaldybių tarpusavio bendradarbiavimas*

GAVP yra mažoms ir vidutinėms savivaldybėms įdiegti savivaldybių tarpusavio bendradarbiavimo sistemą, kad būtų galima įgyvendinti priemones, kurias joms vienoms įgyvendinti būtų per brangu, ir kuria būtų galima pagerinti atliekų tvarkymo sistemos aplinkosauginį veiksmingumą. Savivaldybės gali susivienyti siekdamos teikti tam tikras atliekų tvarkymo paslaugas arba sudaryti rangos sutartis dėl šių paslaugų teikimo, kad būtų pasiekta masto ekonomija ir sukurta kritinė masė.

Savivaldybių tarpusavio bendradarbiavimas suteikia savivaldybėms galimybę:

— pasidalyti administracines pridėtines išlaidas,

— sumažinti vieneto sąnaudas ir pagerinti paslaugų kokybę taikant masto ekonomiją,

— pritraukti tam tikro mažiausio dydžio projektams skirtų investicinių fondų (pvz., ES struktūrinių fondų ir kitų investicijų mechanizmų) lėšų ir

— gerinti ekonominės veiklos rezultatus koordinuojant planavimą ir kartu užtikrinant geresnę aplinkos apsaugą.

Taikymo galimybės

Nėra jokių konkrečių kliūčių, trukdančių įgyvendinti savivaldybių bendradarbiavimą atliekų tvarkymo srityje. Tačiau masto ekonomijos nauda akivaizdi tik mažosioms ir vidutinėms savivaldybėms.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i36) Savivaldybių bendradarbiavimo su kitomis savivaldybėmis įgyvendinimas (taip / ne)	—

3.2.12. *Atliekų priėmimo aikštelės*

Svarbi veiksmingą dažniausiai pasitaikančių atliekų frakcijų surinkimą „nuo durų“ (nuo šaligatvio) papildanti GAVP yra teikti atliekų surinkimo aikštelių (vadinamų konteinerių aikštelėmis, surinkimo centrais, švaros taškais, ekologiniais taškais, ekologiniais punktais, atliekų naudojimo vietomis, atliekų parkais ir t. t.), kuriose piliečiai ir mažosios įmonės gali palikti kuo daugiau atliekų frakcijų atskiram surinkimui, paslaugas.

Atliekų priėmimo aikštelių geriausios praktikos elementai yra šie:

— bent vienos atliekų priėmimo aikštelės buvimas savivaldybėje arba reguliariai periodiškai teikiamos mobiliosios aikštelės paslaugos,

— turi būti atskirai surenkama kuo daugiau atliekų frakcijų ir sudaroma galimybė palikti bet kokias buitines atliekas,

— atliekų priėmimo aikštelių darbuotojai turi būti apmokomi, siekiant kuo labiau padidinti atliekų perdirbimą, naudojimą ir tinkamą saugų šalinimą,

— vandeniui nelaidžios asfaltuotos dangos plotas ir nutekančio vandens surinkimo sistema siekiant užtikrinti tinkamą apdorojimą,

— aikštelių artumas piliečiams (pvz., jos turi būti pasiekiamos be automobilio didelei gyventojų daliai), kuris taip pat užtikrinamas įrengiant mobiliąsias / laikinas atliekų surinkimo aikšteles,

— ilgos darbo valandos, kad piliečiams būtų patogiau. Keičiantis metų laikams šie elementai gali kisti (ypač kalbant apie žaliųjų augalų nuopjovas).

Taikymo galimybės

Atliekų surinkimo centrų koncepcija yra plačiai pritaikoma. Surinktų atliekų srautų galutinis perdirbamumas taip pat priklauso nuo to, ar yra galutinės grandies rinkų.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i37) 100 000 gyventojų tenkantis atliekų priėmimo aikštelių skaičius i38) Atliekų priėmimo aikštelėse surinktų skirtingų atliekų frakcijų skaičius i32) Galimybė atliekų priėmimo aikštelėse naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį naudojimą (taip / ne) i39) Atliekų priėmimo aikštelės yra lengvai pasiekiamos, pvz., be automobilio (taip / ne).	b14) Savivaldybių, kuriose gyvena bent 1 000 gyventojų, teritorijoje yra bent po vieną atliekų priėmimo aikštelę arba reguliariai periodiškai įrengiama mobilioji aikštelė. b15) Atliekų priėmimo vietose surenkamos mažiausiai 20 skirtingų frakcijų atliekos. b16) Atliekų priėmimo aikštelėse yra galimybė naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį atliekų naudojimą.

3.2.13. *Atliekų surinkimo logistikos optimizavimas*

GAVP yra optimizuoti atliekų surinkimo logistiką šiais būdais:

— prireikus įrengti alternatyvią kelių transportui atliekų surinkimo sistemą, pvz., pneumatinę sistemą miesto teritorijose,

— siekiant optimizuoti surinkimo ciklus, naudoti kompiuterizuotą transporto priemonių maršruto parinkimo ir tvarkaraščių sudarymo (angl. CVRS – *Computerised Vehicle Routing and Scheduling*) technologiją,

— išnagrinėti bendradarbiavimo su kaimyninėmis atliekų tvarkymo organizacijomis galimybes,

— atlikti lyginamąją kuro / energijos sąnaudų ir (arba) išmetamo CO_2 kiekio analizę,

— į tinklo planavimo ir maršrutų optimizavimo algoritmus įtraukti vieną ar kelis aplinkosaugos rodiklius, pvz., bendrąjį energijos poreikį (angl. CED – *cumulative energy demand*) ir (arba) išmetamo CO_2 kiekį,

— atliekų surinkimo transporto priemonėse įrengti telematikos įrangą siekiant tikruoju laiku optimizuoti maršrutą, remiantis GPS, ir mokyti vairuotojus ekologiško vairavimo būdų.

Taikymo galimybės

Visos atliekų surinkimo procese dalyvaujančios organizacijos gali atlikti tam tikro laipsnio logistikos optimizavimą (pvz., planuoti šiukšlių dėžių pastatymo vietą). Tačiau kai kuriais atvejais veiksmus riboja esamos organizacinės struktūros (pvz., vykdomos užsakomųjų atliekų surinkimo paslaugų sutartys).

Kalbant apie surinkimo strategijos optimizavimą, logistikos optimizavimas yra antraeilis palyginti su perdirbimo optimizavimu.

Pneumatinės atliekų surinkimo sistemos yra tinkamesnės tankiai gyvenamoms vietovėms ir jas lengviau įrengti naujai statomuose gyvenamuosiuose rajonuose nei esamose miesto vietovėse.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i40) Vienai surinktų atliekų tonai tenkančios kuro sąnaudos ([1]) (litrai/t) i41) Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis, tenkantis vienai atliekų tonai vienam nuvežtam kilometrui (kg CO_2 ekv./tkm)	—

([1]) Atsižvelgiant į naudojamą atliekų surinkimo sistemą (pvz., transporto priemones ir (arba) pneumatinį surinkimą, transporto priemonių tipą) ir turimus duomenis, naudingesnės alternatyvos šiam rodikliui gali būti tokios: pirminės energijos suvartojimas vienai tonai surinktų atliekų, bendrosios energijos poreikis vienai tonai surinktų atliekų, vienai surinktų atliekų tonai tenkantis išmetamas ŠESD kiekis.

3.2.14. *Mažataršės transporto priemonės*

GAVP yra gerinti kuro sąnaudų ir atliekų surinkimo transporto priemonių išmetamų teršalų kiekio rodiklius. Prioritetinės technologijos yra šios:

— variklio išjungimo ir paleidimo („stop-start“) sistema ir automatinis variklio išjungimas jam veikiant tuščiąja eiga,

— mažo pasipriešinimo riedėjimui padangos,

— hibridinės transporto priemonės;

— specialios gamtinėmis dujomis/biometanu varomos transporto priemonės arba dviejų rūšių kuro (dyzelino / dujų) vienalaikio naudojimo transporto priemonės,

— elektra varomos transporto priemonės.

Taikymo galimybės

Ši GAVP gali būti plačiai taikoma. Degalinių arba įkrovimo stotelių buvimas atliekų surinkimui yra mažiau aktualus nei kitoms transporto rūšims, nes transporto priemonės paprastai eksploatuojamos ribotą atstumą, o transporto priemonių parkas valdomas iš centralizuotos atliekų saugyklos, kurioje galima papildyti kuro atsargas.

Suslėgtosios gamtinės dujos (SGD) tiekiamos visose ES valstybėse narėse. Biometanas gali būti neprieinamas daugelyje regionų, tačiau šlapias organines atliekas (pvz., maisto atliekas) galima naudoti gaminant biodujas, kurias galima paversti transportui skirtu biometanu.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i42) Atliekų surinkimo transporto priemonių vidutinis kuro suvartojimas (litrai/100 km) i43) Transporto priemonių, kurios atitinka „euro 6“ standartą, dalis visame atliekų surinkimo transporto priemonių parke (%) i44) Hibridinių, elektrinių, gamtinėmis dujomis arba biodujomis varomų atliekų surinkimo transporto priemonių dalis (%)	b17) Visos naujos atliekų surinkimo transporto priemonės, kurias įsigijo arba nuomojasi atliekų tvarkymo organizacija, atitinka „euro 6“ standartą ir yra varomos arba suslėgtosiomis gamtinėmis dujomis ar biodujomis, arba yra hibridinės ar elektrinės.

Didesnės gamintojo atsakomybės sistemų GAVP

3.2.15. *Geriausi būdai gamintojų atsakomybę perimančioms organizacijoms panaudoti paskatas*

GAVP yra gamintojų atsakomybę perimančioms organizacijoms didinti savo didesnės gamintojo atsakomybės sistemos veiksmingumą, nustatant paskatas (neapsiribojant teisiniais reikalavimais), kuriomis didinami pagal didesnės gamintojo atsakomybės sistemą vykdomo atskiro atliekų surinkimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo rodikliai. Veiksmai, kuriuos gali įgyvendinti gamintojų atsakomybę perimančios organizacijos, yra šie:

— skatinti piliečius daugiau ir geriau atskirti atliekas jų susidarymo vietoje įgyvendinant novatoriškus komunikacijos veiksmus, pvz., organizuojant teritorijų tarpusavio konkursus,

— glaudžiai bendradarbiauti (finansų, techninėje ir (arba) logistikos srityje) su valdžios institucijomis regiono / vietos lygmeniu,

— bendradarbiauti su socialinės ekonomikos subjektais siekiant surinkti ir pakartotinai naudoti produktus,

— skatinti gamintojus kurti tvaresnius produktus (pvz., taikant mokesčių moduliavimą),

— atlikti įvairių sričių, kurioms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, aplinkosaugos pasiekimų lyginamąją analizę, pvz., regiono / vietos lygmens valdžios institucijų teritorijų lygmeniu.

Taikymo galimybės

Faktinis gamintojų atsakomybę perimančių organizacijų poveikis didesnės gamintojo atsakomybės sistemai priklauso nuo nacionalinės struktūros ir teisiškai paskirtų funkcijų bei atsakomybės. Siekiant taikyti tam tikras paskatas, būtina tinkamai paskirstyti finansus. Todėl gamintojo atsakomybę perimančios organizacijos valdymo struktūra gali atlikti tam tikrą vaidmenį (neatsižvelgiant į tai, ar ji priklauso gamintojams ar ne, ir ar tai būtų daroma pelno ar ne pelno tikslais ir t. t.).

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i45) Perdirbimo rodiklis (atliekų, kurios faktiškai perdirbamos arba siunčiamos perdirbti dalis (%), palyginti su visomis atliekomis, kurioms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema)	—
i46) Parengimo pakartotinai naudoti rodiklis (atliekų, kurios, kaip tvarkytinos atliekos, siunčiamos į atliekų parengimo pakartotiniam naudojimui centrą, dalis (%), palyginti su visomis atliekomis, kurioms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema)	
i47) (taikoma vietos lygmeniu konkrečiai vietos teritorijai, kurioje taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema) Produktų, kuriems taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, randamų galutinėse atliekose remiantis sudėties analize, dalis (palyginti su visu mišrių atliekų kiekiu), %	
i48) (taikoma konkrečiai nacionalinei, regioninei ar vietos teritorijai, kurioje pakuočių atliekoms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema) Pakuočių, kurioms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, ir kurioms skirta selektyvi atskiro surinkimo sistema, dalis (palyginti su visu rinkai pateiktu pakuočių, kurioms taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, kiekiu), %.	

Atliekų apdorojimo GAVP

3.2.16. *Mišrių lengvųjų pakuočių atliekų rūšiavimas siekiant padidinti perdirbimo našumą, kad būtų galima gauti aukštos kokybės produkciją*

Kai lengvųjų pakuočių atliekos (t. y. plastikinės, sudėtinės, aliuminio ir plieno pakuotės, kartais taip pat pakuotės, kurių sudėtyje yra pluošto (popieriaus ir kartono)) surenkamos kartu (sumaišytos), GAVP yra iš anksto rūšiuoti sumaišytas pakuočių atliekas atliekų naudojimo įrenginiuose (angl. MRF – *materials recovery facilities*).

Tipišką moderniausią įmonę sudaro penki pagrindiniai techniniai skyriai:

— žaliavos padavimo į įrenginį ir išankstinio apdorojimo: tai apima maišų atidarymą ir žaliavos padavimą į įrenginį nepertraukiamu srautu,

— parengiamojo rūšiavimo: šis procesas apima netinkamų elementų pašalinimą;

— rūšiavimo: tai apima kelis etapus, pvz., pluošto atskyrimą nuo taros; pluošto rūšiavimą; metalinės taros rūšiavimą naudojant magnetus, sūkurines sroves ar rentgeno spindulius; pirmąjį plastikinės taros rūšiavimą pagal polimerą (pvz., polietilentereftalato (toliau – PET) butelių atskyrimas nuo kitos plastikinės taros),

— valymo: tai apima tokius papildomus rūšiavimo etapus, kaip tolesnis polimerų rūšiavimas pagal tipą (pvz., didelio tankio polietilenas (toliau – HDPE), polipropilenas (toliau – PP) ir spalvą, kad pagamintos medžiagos kokybė atitiktų rinkos reikalavimus. Kokybės kontrolė atliekama rūšiuojant automatiniu arba rankiniu būdu,

— produktų tvarkymo: šiame skyriuje atliekami procesai apima presavimą į ryšulius ir produktų saugojimą ryšuliuose, nesurištu pavidalu arba konteineriuose; produktų tvarkymas taip pat gali apimti su tolesniais procesais susijusias pakrovimo operacijas.

Kadangi atliekų naudojimo įrenginys paprastai gauna ir rūšiuoja medžiagas iš skirtingų vietos atliekų surinkimo sistemų, o atliekų sudėtis skiriasi, moderniausias atliekų naudojimo įrenginys turi veikti pakankamai lanksčiai, kad būtų galima veiksmingai prisitaikyti prie šių skirtumų.

Taikymo galimybės

Iš esmės nėra kliūčių statyti ir eksploatuoti pakuočių atliekų rūšiavimo įmonę. Tačiau, taikant integruotą atliekų tvarkymo koncepciją, reikia atidžiai planuoti (ypač atsižvelgiant į esamas surinkimo sistemas, įmonių pajėgumus ir išrūšiuotų medžiagų rinkų prieinamumą). Svarbus veiksnys, kurį reikia nustatyti, yra optimalus įrenginio pajėgumas. Galiausiai, į įrenginį pristatytų sumaišytų lengvųjų pakuočių atliekų priemaišų rodikliai turi įtakos jo veiklai, veiksmingumui (pvz., įrenginio rūšiavimo rodikliui) ir ekonomikai (pvz., perdirbimo sąnaudos, pajamos iš perdirbamų frakcijų).

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i49) Įrenginio rūšiavimo rodiklis (svoris %), apskaičiuotas kaip metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų kiekio ([1])	b18) Atliekų naudojimo įrenginių, kuriuose rūšiuojamos sumaišytos lengvųjų pakuočių atliekos, įrenginio rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 88 %.
i50) Energijos vartojimo efektyvumas (kJ/t), apskaičiuojamas kaip metinis visos įrenginio suvartojamos energijos kiekis, padalytas iš apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų kiekio	
i51) Išmetamo ŠESD kiekis (t CO_2 ekv./t), apskaičiuojamas kaip visas metinis įrenginio išmetamo CO_2 ekvivalento (1 ir 2 pakopų išmetalų) kiekis, padalytas iš apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų kiekio	

([1]) Šis rodiklis gali būti apskaičiuotas visoms sumaišytoms pakuočių atliekoms ir atskiram produkto srautui, remiantis apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų sudėties analize.

3.2.17. *Mišrių plastikinių pakuočių atliekų apdorojimas siekiant padidinti perdirbimo našumą, kad būtų galima gauti aukštos kokybės produkciją*

GAVP yra apdoroti atskirai surinktas mišrias plastikinių pakuočių atliekas siekiant gauti atskirų medžiagų srautus, kuriuos galima paversti vertingomis aukštos kokybės perdirbtomis žaliavomis ir perdirbtais produktais. Procesas apima šiuos etapus:

— lanksčių plastikinių pakuočių atliekų atskyrimą nuo standžių pakuočių atliekų (plėvelės rūšiavimą), naudojant plėvelių griebtuvus, būgninius oro srauto ar balistinius separatorius, o vėliau užtikrinant kokybę rankiniu būdu,

— plastikinių butelių ir kitų standžių dirbinių rūšiavimą pagal polimerą ir spalvą naudojant optines rūšiavimo sistemas,

— rūšiuotos plėvelės atliekų ir likusių standžiųjų atliekų (kaip atskirų srautų) susmulkinimą į drožles naudojant granuliatorius,

— į drožles susmulkintų plastikinių pakuočių valymą naudojant frikcinius plautuvus (trynimo sausuoju arba drėgnuoju būdu sistemas),

— į drožles susmulkintų plastikinių pakuočių rūšiavimą pagal polimerą ir spalvą ir plovimą naudojant optinio rūšiavimo sistemas arba tankio atskyrimo technologijas;

— į drožles susmulkintos medžiagos presavimą į granules.

Taikymo galimybės

Siekiant, kad perdirbta produkcija būtų tinkama rinkai, reikia užtikrinti geras atliekų surinkimo sistemas ir gerą surinktų medžiagų kokybę. Dėl dabartinių rinkos tendencijų pirmenybę teikti sudėtingesniems daugiasluoksniams ir iš įvairių medžiagų pagamintiems plastikiniams gaminiams taip pat kur kas sunkiau išrūšiuoti ir pakartotinai perdirbti mišrų plastiką. Kaip ir ankstesnėje GAVP, nėra bendrų kliūčių statyti ir eksploatuoti tokį įrenginį. Tačiau svarbu kruopščiai planuoti ir nustatyti optimalius įrenginio pajėgumus.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i52) Įrenginio apdorojimo rodiklis (svoris %), apskaičiuotas kaip metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų kiekio ([1])	b19) Plastiko naudojimo įrenginių, kuriuose apdorojamos mišrių plastikinių pakuočių atliekos, apdorojimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 60 %.
i50) Energijos vartojimo efektyvumas (kJ/t), apskaičiuojamas kaip metinis visos įrenginio suvartojamos energijos kiekis, padalytas iš apdorotų mišrių plastikinių pakuočių atliekų kiekio	
i51) Išmetamo ŠESD kiekis (t CO_2 ekv./t), apskaičiuojamas kaip visas metinis įrenginio išmetamo CO_2 ekvivalento (1 ir 2 pakopų išmetalų) kiekis, padalytas iš apdorotų mišrių plastikinių pakuočių atliekų kiekio	
i53) Vandens suvartojimas (m^3/t), apskaičiuojamas kaip metinis viso įrenginyje suvartoto vandens kiekis, padalytas iš apdorotų mišrių plastikinių pakuočių atliekų kiekio	

([1]) Šis rodiklis gali būti apskaičiuotas visoms mišrioms plastikinių pakuočių atliekoms ir atskiram produkto srautui, remiantis apdorotų mišrių plastikinių pakuočių atliekų sudėties analize.

3.2.18. *Čiužinių apdorojimas siekiant geriau perdirbti medžiagas*

GAVP yra dezinfekuoti ir išardyti eksploatuoti netinkamus čiužinius, atskirti ir rūšiuoti skirtingas medžiagas pagal jų tipą.

Geriausiai dirbančiame eksploatuoti netinkamų čiužinių apdorojimo įrenginyje galima nustatyti tokias penkias pagrindines technines operacijas:

— žaliavos padavimas ir saugojimas: priėmimas (iškrovimas) ir sausas saugojimas, kad būtų išvengta taršos, rūšiavimas pagal tipą,

— dezinfekavimas: cheminio arba terminio apdorojimo taikymas siekiant sterilizuoti,

— pjaustymas: čiužinio išorinio medžiaginio užvalkalo ir apvadų sukarpymas,;

— išardymas ir rūšiavimas: skirtingų medžiagų atskyrimas ir rūšiavimas pagal jų tipą,

— medžiagų tvarkymas: presavimo į ryšulius procesai, produktų saugojimas ryšuliuose, nesurištu pavidalu (rūšiavimo likučiai) arba konteineriuose (metalai), prieš perduodant juos tolesniems procesams (pvz., metalų perdirbimui).

Ardymo ir rūšiavimo operacijos gali būti atliekamos mechaniškai arba (dažniau) rankiniu būdu.

Taikymo galimybės

Pagrindinių techninių kliūčių taikyti šią GAVP nėra. Dėl apdorojimo proceso paprastumo nereikia didelių investicijų, net ir labiausiai automatizuotiems procesams.

Svarbiausios čiužinių perdirbimo kliūtys yra šios:

— ekonominiai veiksniai, visų pirma mažos atliekų šalinimo sąvartynuose sąnaudos ir prasta iš čiužinių gautų medžiagų kokybė, susijusi su būtinybe saugoti eksploatuoti netinkamus čiužinius švarioje ir sausoje vietoje, taip pat dabartinės čiužinių konstrukcijos, dėl kurių čiužinių negalima lengvai išmontuoti,

— mažas įrenginių apdorojimo pajėgumas, kurį riboja eksploatuoti netinkamų čiužinių, kuriuos galima surinkti prieinama transporto kaina šalia įrenginio esančioje teritorijoje, srautas.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i54) Įrenginio rūšiavimo rodiklis (svoris %), apskaičiuotas kaip metinis perdirbti perduotų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų čiužinių atliekų kiekio	b20) Čiužinių atliekas apdorojančių įrenginių įrenginio rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 91 %
i50) Energijos vartojimo efektyvumas (kJ/t), apskaičiuojamas kaip metinis visos įrenginio suvartojamos energijos kiekis, padalytas iš apdorotų čiužinių atliekų kiekio	
i51) Išmetamo ŠESD kiekis (t CO_2 ekv./t), apskaičiuojamas kaip visas metinis įrenginio išmetamo CO_2 ekvivalento (1 ir 2 pakopų išmetalų) kiekis, padalytas iš apdorotų čiužinių atliekų kiekio	

3.2.19. *Sugeriamųjų higienos gaminių apdorojimas siekiant geriau perdirbti medžiagas*

GAVP yra apdoroti perdirbti skirtas atskirai surinktas sugeriamųjų higienos gaminių atliekas.

Pagrindinis procesas yra terminis apdorojimas autoklave – horizontaliame cilindriniame inde, kuriame sugeriamųjų higienos gaminių atliekos yra dezinfekuojamos ir atidaromos. Tuomet gautasis kietųjų atliekų srautas yra susmulkinamas ir atskiriamas mechaniniu būdu į dvi sugeriamųjų higienos gaminių atliekų sudedamąsias dalis: polipropileną ir polietileninį plastiką bei celiuliozės pluoštą, kuriuos galima siųsti perdirbti.

Taikymo galimybės

Ši GAVP yra plačiai taikoma, nes jai taikyti nėra konkrečių geografinių ar techninių kliūčių. Tačiau tam tikros konkrečios sąlygos gali turėti įtakos šio atliekų apdorojimo būdo techniniam ir ekonominiam gyvybingumui:

— selektyvios sugeriamųjų higienos gaminių atliekų surinkimo sistemos įgyvendinimas, kaip būtina išankstinė sąlyga,

— mažiausias įrenginių pajėgumas – 8 000 t per metus,

— atliekų vežimo iš surinkimo vietų iki įrenginio atstumas ir šalinimo sąvartynuose bei deginimo sąnaudos,

— gyventojų tankumas atliekų surinkimo teritorijoje,

— atliekų nebelaikymo atliekomis pripažinimo kriterijai ir taisyklės ir vietinė regeneruotų medžiagų (plastiko ir celiuliozės) rinka.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i55) Įrenginio rūšiavimo rodiklis (masės %), apskaičiuotas kaip metinis perdirbti perduotų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų sugeriamųjų higienos gaminių atliekų kiekio	b21) Sugeriamųjų higienos gaminių atliekas apdorojančių įrenginių rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 90 %.
i50) Energijos vartojimo efektyvumas (kJ/t), apskaičiuojamas kaip metinis visos įrenginio suvartojamos energijos kiekis, padalytas iš apdorotų sugeriamųjų higienos gaminių atliekų kiekio	

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i51) Išmetamo ŠESD kiekis (t CO_2 ekv./t), apskaičiuojamas kaip visas metinis įrenginio išmetamo CO_2 ekvivalento kiekis (1 ir 2 pakopų išmetalai), padalytas iš apdorotų sugeriamųjų higienos gaminių atliekų kiekio	
i53) Vandens suvartojimas (m^3/t), apskaičiuojamas kaip metinis viso įrenginyje suvartoto vandens kiekis, padalytas iš apdorotų sugeriamųjų higienos gaminių atliekų kiekio	

3.3. **Bendri kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai**

Be atskiroje KKA tvarkymo GAVP nustatytų rodiklių, šiame dokumento skirsnyje apibrėžiami aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, kurie gali būti naudojami savivaldybių kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo sistemų veiksmingumui įvertinti.

Kiekvienu šiame skirsnyje pateiktu rodikliu vertinami tik tam tikri KKA tvarkymo sistemos veiklos elementai. Siekiant visapusiško supratimo, skirtingi rodikliai turėtų būti analizuojami kartu.

Visos kietųjų komunalinių atliekų tvarkymo sistemos rodikliai

3.3.1. *Susidarančių KKA kiekis*

Pagal šį rodiklį vertinamas visas metinis vienam gyventojui ([14]) tenkantis susidarančių KKA ([15]) kiekis. Šis rodiklis yra naudingas stebint bendras atliekų susidarymo tendencijas ir bet kokių pastangų skatinti atliekų prevenciją rezultatus.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
i56) Susidarančių KKA kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	b22) Per metus administruojamoje arba valdomoje teritorijoje susidarančių KKA (surinktų taikant visas skirtingas šioje teritorijoje esamas atliekų surinkimo sistemas) kiekis yra toks: — mažesnis kaip 75 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio ([1]), taikant nacionalinę savo šalies komunalinių atliekų apibrėžtį arba — mažesnis kaip 360 kg vienam gyventojui, jei jis apskaičiuojamas tik šioms atliekų frakcijoms ([2]): i) organinėms/biologinėms atliekoms (pvz., žaliųjų augalų nuopjovoms, maistui, virtuvės atliekoms); ii) sumaišytoms pakuotėms; iii) popieriui ir kartonui; iv) stiklui; v) plastikui; vi) metalams;

([14]) Jeigu yra daug atvykstančių turistų, apskaičiuojant šį rodiklį ir 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4 ir 3.3.7 skirsniuose nurodytus rodiklius gyventojų skaičių galima pakeisti gyventojų ekvivalentu. Apskaičiuojant gyventojų ekvivalentą atsižvelgiama į atvykstančių turistų skaičių per nagrinėjamąjį skaičiavimo laikotarpį.

([15]) Jei žinomi tik duomenys apie buitines atliekas, apskaičiuojant šį rodiklį ir 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4 ir 3.3.7 skirsniuose nurodytus rodiklius visas metinis susidariusių kietųjų komunalinių atliekų kiekis gali būti pakeistas visu metiniu susidariusių buitinių atliekų kiekiu.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
	vii) stambiosioms atliekoms; viii) elektros ir elektroninės įrangos atliekoms (toliau – EEĮA) ir ix) mišrioms atliekoms.

([1]) Pagal nacionalinių institucijų arba Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) pateiktus duomenis.
([2]) Toliau pateiktos frakcijos buvo atrinktos dėl to, kad jas ES paprastai kontroliuoja vietos atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės, ir paprastai jos yra svarbiausios KKA frakcijos (pagal svorį).

Šiuo rodikliu atsižvelgiama į visus skirtingus KKA srautus, kurie atskirai surenkami taikant visas skirtingas nagrinėjamoje teritorijoje esamas surinkimo sistemas (pvz., surenkant atliekas „nuo durų“, atliekų priėmimo aikštelėse, iš gatvėse pastatytų konteinerių). Teritorijose, kuriose nevykdoma išsami atliekų stebėsena arba kai dalis susidarančių atliekų nerenkama pagal oficialią komunalinių atliekų surinkimo sistemą, duomenys apie susidarančias KKA gali nepakankamai atspindėti tikrąją padėtį. Be to, šiam rodikliui įtakos turi išorės veiksniai, nesusiję su atliekų tvarkymu atitinkamoje vietos teritorijoje, pvz., kaimo / miesto vietovė, bendrasis vidaus produktas ir vartojimo modeliai, oro sąlygos ir didelis turistų / kasdien važinėjančių į darbą asmenų skaičius.

3.3.2. *Surinktų mišrių KKA kiekis*

Pagal šį rodiklį vertinamas metinis iš kiekvieno gyventojo surinktų mišrių KKA kiekis. Šis rodiklis yra naudingas norint stebėti atskiro KKA surinkimo sistemą ir jos pajėgumą skatinti KKA suskirstymą į atskirai surenkamas perdirbti siunčiamas frakcijas. Iš tikrųjų, mišrioms atliekoms paprastai taikomos atliekų hierarchijoje žemiau esančios apdorojimo operacijos, palyginti su atskirai surinktomis frakcijomis.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
i57) Surinktų mišrių atliekų kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	—

Šiuo rodikliu atsižvelgiama į atliekas, kurios buvo surinktos kaip susidarymo vietoje neatskirtos mišrios atliekos. Jam įtakos turi ne tik tai, kiek atliekų, kurios turėjo būti atskirtos jų susidarymo vietoje, buvo pristatyta kaip mišrios atliekos, bet ir tai, kokios yra atliekų frakcijos, kurioms netaikoma atskiro surinkimo sistema. Todėl mišrių KKA kiekis labai skiriasi priklausomai nuo nustatytų atliekų surinkimo sistemų rūšių, pvz., nuo to, ar biologinės atliekos surenkamos atskirai ar ne, kokios rūšies biologinės atliekos leidžiamos atskirai surinktoje atliekų frakcijoje. Be to, šiam rodikliui įtakos turi išorės veiksniai, nesusiję su atliekų tvarkymu atitinkamoje vietos teritorijoje, pvz., kaimo/miesto vietovė, bendrasis vidaus produktas ir vartojimo modeliai, oro sąlygos ir didelis turistų/kasdien važinėjančių į darbą asmenų skaičius.

3.3.3. *KKA, išsiųstos naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti*

Pagal šį rodiklį vertinamas metinis vienam gyventojui tenkantis susidariusių KKA kiekis, kuris yra apdorojamas arba deginant ir kartu atliekant energijos iš atliekų naudojimo ir (ar) atliekų šalinimo, pvz., atliekų šalinimo sąvartynuose, operacijas, arba deginant be energijos iš atliekų naudojimo. Šis rodiklis yra naudingas stebint KKA kiekį, apdorojamą žemiau už perdirbimą atliekų hierarchijoje esančiais būdais (t. y. naudojant energiją iš atliekų ir (arba) šalinant).

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijai
i58) Atliekų, išsiųstų naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti, kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	b23) Per metus surinktų mišrių KKA, išsiųstų naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti, kiekis yra: — mažesnis kaip 15 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio ([1]) arba

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijai
	— mažesnis kaip 70 kg vienam gyventojui.

([1]) Pagal nacionalinių institucijų arba Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) pateiktus duomenis.

Šiuo rodikliu atsižvelgiama į visus KKA srautus, tiesiogiai išsiųstus, kaip mišrios atliekos arba po pirminio apdorojimo (pvz., mechaninio biologinio apdorojimo), naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti. Šis rodiklis taip pat apima rūšiuojant/perdirbant atskirai surinktas frakcijas atmestų atliekų, kurios neperdirbamos, bet siunčiamos naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti, srautą. Jei informacijos apie atliekų, atmestų rūšiuojant / perdirbant atskirai surinktas frakcijas, srautą nėra, šis rodiklis gali būti apskaičiuotas iš dalies, pranešant tik apie mišrių atliekų kiekį, išsiųstą naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti. Tokiu atveju vietos atliekų tvarkymo institucija (arba atliekų tvarkymo bendrovė) aiškiai nurodo į skaičiavimus įtrauktus ir neįtrauktus elementus ([16]).

Be to, šiam rodikliui įtakos turi išorės veiksniai, nesusiję su atliekų tvarkymu atitinkamoje vietos teritorijoje, pvz., kaimo/miesto vietovė, bendrasis vidaus produktas ir vartojimo modeliai, oro sąlygos ir didelis turistų/kasdien važinėjančių į darbą asmenų skaičius.

3.3.4. *Šalinti išsiųstos KKA*

Pagal šį rodiklį vertinamas metinis vienam gyventojui tenkantis KKA kiekis, kuris siunčiamas šalinti, pvz., deginti nenaudojant energijos arba šalinti sąvartynuose. Šis rodiklis yra naudingas norint stebėti, ar KKA tvarkymas pakilo į aukštesnę vietą atliekų hierarchijoje: iš tiesų, sumažėjęs šalinti siunčiamų atliekų kiekis reiškia, kad buvo užkirstas kelias susidaryti daugiau atliekų, arba daugiau atliekų parengta pakartotinai naudoti, arba perdirbta, arba išsiųsta naudoti energijai gauti.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
i59) Atliekų, išsiųstų šalinti, kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	b24) Metinis siunčiamų šalinti KKA kiekis yra: — mažesnis kaip 2 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio arba — mažesnis kaip 10 kg vienam gyventojui.

Šiuo rodikliu atsižvelgiama į visus KKA srautus, tiesiogiai išsiųstus šalinti, kaip mišrios atliekos arba po pirminio apdorojimo (pvz., mechaninio biologinio apdorojimo). Šis rodiklis taip pat apima rūšiuojant/perdirbant atskirai surinktas frakcijas atmestų atliekų, kurios neperdirbamos, bet siunčiamos šalinti, srautą. Jei informacijos apie atliekų, atmestų rūšiuojant/perdirbant atskirai surinktas frakcijas, srautą nėra, šis rodiklis gali būti apskaičiuotas iš dalies, pranešant tik apie mišrių atliekų kiekį, išsiųstą šalinti. Tokiu atveju vietos atliekų tvarkymo institucija (arba atliekų tvarkymo bendrovė) aiškiai nurodo į skaičiavimus įtrauktus ir neįtrauktus elementus.

Be to, šiam rodikliui įtakos turi išorės veiksniai, nesusiję su atliekų tvarkymu atitinkamoje vietos teritorijoje, pvz., kaimo / miesto vietovė, bendrasis vidaus produktas ir vartojimo modeliai, oro sąlygos ir didelis turistų/kasdien važinėjančių į darbą asmenų skaičius.

([16]) Pavyzdžiui, pažangos kriterijumi b23 apibūdinamas tik KKA, surenkamų kaip mišrios atliekos ir siunčiamų naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti, kiekis.

Konkretaus atliekų srauto rodikliai

3.3.5. *Konkretaus atliekų srauto atgavimo rodiklis*

Šiuo rodikliu įvertinama apskaičiuota susidarančios atskirai surenkamos konkrečios atliekų frakcijos (pvz., plastiko, metalo, popieriaus ir kartono, stiklo ir sumaišytų pakuočių) dalis. Šis rodiklis yra naudingas norint stebėti, kiek veiksminga perdirbamų frakcijų perėmimo požiūriu yra atskiro atliekų surinkimo sistema.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijai
i60) Konkretaus atliekų srauto atgavimo rodiklis (%)	b25) Stiklo atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 90 %. b26) Popieriaus ir kartono atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 85 %. b27) Metalo atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 75 %. b28) Sumaišytų pakuočių atliekų atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 65 %.

Šis rodiklis apskaičiuojamas visą atskirai surinktų atliekų srauto kiekį padalijus iš visų susidariusių atliekų, kurioms buvo taikoma ta atskiro surinkimo sistema, kiekio, apskaičiuoto pagal mišrių atliekų sudėties analizę ([17]).

Šiam rodikliui įtakos gali turėti tam tikrų rūšių atliekoms (pvz., plastikiniams buteliams), kurių duomenys vietos lygmeniu negali būti išskaidyti, taikoma užstato grąžinimo sistema. Šiuo atveju faktinis atgavimo rodiklis būtų didesnis nei apskaičiuotas, nes pagal užstato grąžinimo sistemą surinktų atliekų kiekiai neįtraukiami į atskirai surinktų atliekų frakcijų vietos statistinius duomenis.

3.3.6. *Konkretaus atliekų srauto priemaišų dalis*

Šiuo rodikliu matuojamas netikslinių medžiagų kiekis konkrečiame atskirai surinktų atliekų sraute. Šis rodiklis yra naudingas norint stebėti, kiek veiksminga yra atskiro atliekų surinkimo sistema, įvertinant į perdirbamas frakcijas įmestų netinkamų atliekų kiekį.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
i61) Konkretaus atliekų srauto priemaišų dalis (%)	—

([17]) Pavyzdžiui, atskirai surinktos stiklo atliekų frakcijos atgavimo rodiklis apskaičiuojamas taip:

$$\textit{Stiklo atgavimo rodiklis} = \frac{\textit{atskirai surinkto stiklo kiekis (kg)}}{\textit{visas susidariusių stiklo atliekų kiekis (kg)}}$$

Čia:

visas susidariusių stiklo atliekų kiekis = atskirai surinkto stiklo kiekis (kg) + stiklo mišriose atliekose kiekis (kg);

stiklo mišriose atliekose kiekis (kg) = visas mišrių atliekų kiekis (kg) × stiklo mišriose atliekose procentinė dalis;

stiklo mišriose atliekose procentinė dalis apskaičiuojama pagal mišrių atliekų sudėties analizę.

Šiuo rodikliu atsižvelgiama į surinktų netinkamų atliekų (atsirandančių dėl blogo atliekų atskyrimo jų susidarymo vietoje ir vertinamų pagal atskirai surinktų atliekų frakcijų sudėties analizę) kiekį, esantį atskirai surinktose perdirbamose atliekose. Atskirai surinktų perdirbamų frakcijų priemaišų kiekis taip pat skiriasi priklausomai nuo vietoje taikomos atskiro surinkimo sistemos rūšies, pvz., plastikiniuose buteliuose, kurie surenkami pagal užstato grąžinimo sistemas, priemaišų yra labai mažai, o sumaišytų lengvųjų pakuočių atliekose – gerokai daugiau.

3.3.7. *Biologinių atliekų kiekis mišriose atliekose*

Pagal šį rodiklį vertinamas metinis kiekvieno gyventojo mišriose atliekose esantis biologinių atliekų kiekis. Šis rodiklis naudingas norint stebėti, koks kiekis biologinių atliekų nėra tinkamai rūšiuojamas jų susidarymo vietoje ir surenkamas į atskirą biologinių atliekų surinkimo sistemą arba kompostuojamas namuose/bendruomenėje.

Aplinkosauginio veiksmingumo rodiklis	Pažangos kriterijus
i62) Biologinių atliekų mišriose atliekose kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	b29) Metinis biologinių atliekų mišriose atliekose kiekis yra mažesnis kaip 10 kg vienam gyventojui.

Biologinių atliekų mišriose atliekose kiekis apskaičiuojamas pagal mišrių atliekų sudėties analizę. Biologinių atliekų mišriose atliekose kiekis taip pat skiriasi priklausomai nuo vietoje taikomos atskiro atliekų surinkimo sistemos rūšies, pvz., kokios rūšies biologinės atliekos leidžiamos atskirai surinktoje atliekų frakcijoje, ar gyventojai turi galimybę kompostuoti namuose/bendruomenėje.

3.4. **Statybos ir griovimo atliekų GAVP**

Šiame skirsnyje pateikta GAVP yra susijusi su statybos ir griovimo atliekų (SGA) tvarkymu.

3.4.1. *Integruoti statybos ir griovimo atliekų planai*

GAVP yra vietos valdžios institucijoms parengti ir įgyvendinti integruotus SGA planus, kuriuose:

— dalyvautų vietos statybos pramonės suinteresuotieji subjektai, gyventojų atstovai, vietos verslo asociacijos ir atitinkami viešieji subjektai,

— pirmenybė būtų teikiama atliekų prevencijai statybų projektuose, pasitelkiant pramonei ir viešajam administravimui skirtas priemones, pvz., įgyvendinant griovimo praktikos kodeksą ir remiant atitinkamas žaliojo viešojo pirkimo nuostatas,

— būtų nustatomi būtiniausi atliekų rūšiavimo ir tvarkymo tam tikro dydžio statybvietėse reikalavimai, pvz., statybvietės atliekų tvarkymo planui (SATP) taikomi reikalavimai arba reikalaujamos frakcijos, kurios turi būti atskirtos,

— būtų nustatyti ir kiekybiškai apskaičiuoti būsimi atliekų srautai, būtų užtikrinama, kad vietos lygmens miesto plėtros plane būtų numatyta pakankamai SGA surinkimo ir apdorojimo teritorijų,

— būtų apskaičiuotos bendros sąnaudos ir įgyvendinimo poveikis,

— būtų nustatyti platesnio užmojo nei ES arba nacionaliniai SGA perdirbimo tikslai, taip pat atitinkami stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmai,

— būtų numatytos priemones, kuriomis siekiama išvengti neteisėto atliekų išvertimo, ir pateiktos aiškios gairės apie tinkamą SGA tvarkymo praktiką (pvz., MVĮ, gyventojams ir labai mažą SGA kiekį generuojantiems subjektams).

Taikymo galimybės

SGA skirtų vietos atliekų tvarkymo planų rengimas ir įgyvendinimas yra dažnai regionuose ir didelėse savivaldybėse naudojama priemonė.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i63) Visų surinktų SGA, kurios yra tinkamai atskirtos ir tvarkomos siekiant pakartotinai naudoti, perdirbti arba panaudoti, dalis (%) i64) Prieš atliekant griovimo darbus atliekami auditai, orientuoti į pakartotinio naudojimo tikslą (taip / ne)	b30) Įgyvendinamas integruotas SGA tvarkymo planas, kuriame nustatytas tikslas pasiekti, kad 2020 m. SGA perdirbimo rodiklis būtų ne mažesnis kaip 80 %, ir yra nuostatos dėl stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmų.

3.4.2. *Statybos ir griovimo atliekų užteršimo polichlorinuotu bifenilu (PCB) išvengimas*

Atliekant griovimo ar ardymo darbus, taip pat praėjusio amžiaus 6-ajame, 7-ajame ir 8-ajame dešimtmečiuose pastatytų pastatų, tiltų ir statinių atnaujinimo darbus, yra pavojus, kad SGA medžiagos gali būti užterštos polichlorinuotais bifenilais (PCB), o tai yra kliūtis jas perdirbti.

GAVP yra atliekų tvarkymo institucijoms įtraukti į SGA planus nuostatas (žr. 3.4.1 skirsnį), kuriomis būtų reikalaujama:

— atlikti pastato, tilto ar statinio, kurie turi būti nugriauti, išardyti ar atnaujinti, išankstinį auditą ir surinkti informaciją apie medžiagas, kad būtų galima nustatyti bet kurią PCB turinčią medžiagą (pvz., sandariklius),

— atskirai pašalinti PCB turinčias medžiagas iš likusių SGA,

— atskirai surinkti ir šalinti pašalintas medžiagas, kurių sudėtyje yra PCB.

Taikymo galimybės

Šią GAVP gali plačiai taikyti už SGA atsakingos atliekų tvarkymo institucijos. Mažos apimties darbai, kurių metu susidaro mažiau kaip 1 tona SGA arba padaromas poveikis mažiau kaip 10 m^2 pastato paviršiaus ploto, gali būti neįtraukti į SGA plano nuostatas dėl PCB nustatymo ir atskyrimo.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i65) Į SGA planą įtrauktos nuostatos dėl informacijos apie PCB turinčias medžiagas rinkimo, šių medžiagų atskyrimo ir surinkimo (taip / ne)	—

3.4.3. *Gyventojų pašalintų asbesto atliekų tinkamo tvarkymo vietos lygmens sistemos*

Atliekų tvarkymo institucijų ir atliekų tvarkymo bendrovių GAVP yra užtikrinti tinkamą mažų asbesto turinčių statybos ir griovimo atliekų, kurias gyventojai pašalina iš privačių pastatų be specializuotos bendrovės įsikišimo, kiekių tvarkymą. Tam jos gali suteikti:

— aiškius nurodymus dėl reikiamų sąlygų (pvz., nėra miltelių sklaidos rizikos), kad privatus savininkas galėtų pašalinti asbesto turinčią medžiagą, ir nurodymus, kaip paruošti statybvietę asbesto pašalinimui,

— rekomendacijas dėl taisyklių, kurių turi laikytis privatus savininkas, siekdamas užtikrinti netoliese gyvenančių gyventojų sveikatą ir saugą asbesto pašalinimo metu,

— sertifikuotų bendrovių sąrašą arba informaciją apie asbesto turinčių atliekų surinkimo punktus,

— sandariai uždaromus dvisluoksnius maišus (skirtus surinkti / šalinti), kuriais galėtų naudotis asbesto pašalinimo darbus atliekantys gyventojai,

— arba tinkamus surinkimo punktus (pvz., atliekų priėmimo aikštelėse), arba nemokamas surinkimo iš namų paslaugas.

Pirmaujančių vietos valdžios institucijų atstovai žengia dar vieną žingsnį ir parengia asbesto buvimo jų teritorijoje vertinimo strategiją, kuri padeda privatiems savininkams planuoti tinkamus veiksmus, ir atsekti visą pastatuose esantį asbestą dar prieš jį pašalinant.

Taikymo galimybės

Ši GAVP gali būti taikoma tik tam tikriems geros būklės (nėra miltelių sklaidos rizikos) asbestcemenčio gaminiams (pvz., asbestcemenčio stogo dangoms, sienoms ir lubų apkalai; iš asbesto pagamintiems nutekamiesiems vamzdžiams ir nutekamiesiems latakams ir t. t.), kai šių medžiagų kiekiai labai maži. Asbestcementį, kuris gali išsisklaidyti miltelių pavidalu, taip pat kitur naudojamą asbestą, ypač mažesnio tankio (arba trapaus / sluoksniuoto pavidalo), pvz., izoliacines plokštes, izoliacines medžiagas arba užpurkštą asbestą, visada turi pašalinti ir šalinti rangovas specialistas.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i66) 100 000 gyventojų tenkantis asbesto atliekų surinkimo punktų skaičius	b31) 100 000 gyventojų tenka bent vienas asbesto atliekų, kurias pašalina gyventojai, surinkimo punktas arba asbesto atliekos surenkamos iš namų.
i67) Visas pagal sistemą surinkto asbesto kiekis, išreikštas mase (tonomis) arba paviršiaus plotu (m^2)	
i68) Gyventojų asbestui surinkti / šalinti panaudotų sandariai uždaromų maišų skaičius	

3.4.4. *Gipso plokščių atliekų apdorojimas siekiant skatinti perdirbimą*

GAVP yra gipso plokščių atliekas apdorojančioms atliekų tvarkymo bendrovėms atgauti gipsą. Gipso plokščių apdorojimą siekiant atgauti gipsą paprastai sudaro šie etapai (kalbant apie tinkamai atskirtas gipso plokščių atliekas): priėmimas, vizualinė patikra ir klasifikavimas, netinkamų medžiagų (pvz., metalų) atskyrimas, (prireikus) plokščių skirstymas pagal dydį, popieriaus ir gipso atskyrimas (malant ir sijojant) ir gipso sijojimas. Tada regeneruotą gipsą galima naudoti (paprastai iki 25 % viso kiekio) naujų gipso plokščių gamybai.

Taikymo galimybės

Techninių kliūčių taikyti šią GAVP nėra. Tačiau yra didelių ekonominių kliūčių: gipso plokščių atliekų perdirbamumas priklauso nuo jų atskyrimo laipsnio jų susidarymo vietoje ([18]), o dėl prasto atskyrimo susidaro ekonomiškai neefektyvios situacijos. Be to, gipso plokščių atliekų transporto sąnaudos pervežant jas dideliais atstumais taip pat gali turėti įtakos ekonominiam gyvybingumui.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i69) Medžiagų regeneravimo efektyvumas gipso plokščių atliekų apdorojimo įrenginyje (%)	—

3.4.5. *SGA apdorojimas siekiant gaminti perdirbtus betono užpildus*

GAVP yra SGA apdorojančioms atliekų tvarkymo bendrovėms regeneruoti iš SGA betoną, kaip perdirbto betono užpildą. Šis apdorojimas atliekamas įrenginiuose, ir jį paprastai sudaro tokie etapai (kalbant apie gerai atskirtas SGA): atvežamų SGA priėmimas, apibūdinimas ir identifikavimas, (rankinė) pirminė atranka, didelių medžiagų sijojimas, magnetinis atskyrimas, smulkių medžiagų patikra, traiškymas, sijojimas ir antrinis traiškymas.

([18]) Kai kuriais atvejais gali būti neįmanoma atskirti gipso plokštes statybvietėje dėl erdvės apribojimų. Tokiais atvejais, prieš apdorojant, gipso plokščių atliekos gali būti iš anksto apdorojamos ir atskiriamos skirtingose vietose.

SGA inertinių elementų perdirbamumas priklauso nuo atskyrimo laipsnio jų susidarymo vietoje ([19]), o dėl prasto atskyrimo SGA apdorojimas tampa ekonomiškai neefektyvus.

Taikymo galimybės

Nėra konkretaus šios GAVP taikymo apribojimo, jeigu SGA statybvietėse bus gerai atskiriamos pagal skirtingas frakcijas.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i70) Medžiagų naudojimo efektyvumas SGA apdorojimo įrenginyje (%) i71) Metinis rinkai tiekiamo perdirbto betono užpildo kiekis (tonomis per metus)	—

3.5. **Sveikatos priežiūros atliekų GAVP**

Šiame skirsnyje pateikta GAVP yra susijusi su sveikatos priežiūros atliekų (SPA) tvarkymu.

Sveikatos priežiūros atliekų atskyrimo GAVP

3.5.1. *Sveikatos priežiūros atliekų atskyrimo skatinimas sveikatos priežiūros įstaigose*

Yra daug galimybių sumažinti sveikatos priežiūros atliekų (SPA) tvarkymo poveikį aplinkai, visų pirma siekiant geriau užkirsti kelią nepavojingoms atliekoms, atskirti jas ir apdoroti, tinkamai atsižvelgiant į saugą. GAVP yra SPA tvarkymo bendrovėms:

— organizuoti atliekų auditus sveikatos priežiūros įstaigose, siekiant pagerinti žinias apie įvairias atliekų frakcijas ir dabartinę atliekų tvarkymo praktiką,

— padėti sveikatos priežiūros įstaigoms apibrėžti savo atliekų tvarkymo sistemą nustatant aiškias atliekų, kurios turi būti rūšiuojamos, kategorijų gaires,

— rengti mokymus siekiant didinti sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų informuotumą ir paaiškinti atliekų atskyrimo taisykles (mokymo kursai turėtų būti rengiami atsižvelgiant į skirtingas sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojų funkcijas ir ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas reikalavimų nesilaikymo atvejams, nustatytiems per auditus arba SPA tvarkymo bendrovei tvarkant SPA),

— teikti informacinę medžiagą (plakatus, nuorodas ant konteinerių ir kt.), siekiant padėti sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojams laikytis nurodymų,

— stebėti veiklos rezultatus ir poveikį, apibrėžiant pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius (įskaitant rizikos valdymą ir lėšų taupymą),

— įgyvendinti novatoriškus techninius sprendimus, kuriais mažinamas bendras atliekų tvarkymo sistemos poveikis aplinkai, pvz., dėl pakartotinio konteinerių, skirtų surinkti SPA, naudojimo.

Geresnis sveikatos priežiūros įstaigose susidarančių atliekų atskyrimas suteikia galimybę perdirbti daugiau atliekų, nes taip išvengiama nepavojingų atliekų, įskaitant perdirbamas atliekas (pvz., spausdinimo popierių, plastikinius butelius), netinkamo išmetimo kartu su pavojingomis atliekomis.

Taikymo galimybės

Konkrečių apribojimų taikyti šią GAVP SPA tvarkymo bendrovėms nėra. Tačiau sveikatos priežiūros įstaigų įsipareigojimas gerinti SPA tvarkymą yra labai svarbus priemonių rūšies pasirinkimui ir įgyvendinamų veiksmų sėkmei.

([19]) Kai kuriais atvejais gali būti neįmanoma atskirti SGA statybvietėje dėl erdvės apribojimų. Tokiais atvejais, prieš apdorojant siekiant gaminti perdirbtus betono užpildus, SGA gali būti iš anksto apdorojamos ir atskiriamos skirtingose vietose.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i72) Kliento sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojų, kurie per pastaruosius dvejus metus buvo baigę mokymo kursus apie atliekas, dalis (%)	—
i73) Po mokymų atliktose kliento sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojų vertinimo apklausose apie atliekų tvarkymą sveikatos priežiūros įstaigoje pateiktų teisingų atsakymų dalis (%)	
i74) Vienai atliekų frakcijai, vienai lovai ar vienam pacientui tenkantys surinkimo rodikliai pagal kiekvienoje sveikatos priežiūros įstaigoje surinktas konkrečias frakcijas (kg vienam pacientui per dieną)	

3.5.2. *Namų ūkių sveikatos priežiūros atliekų surinkimas*

Ši GAVP visų pirma yra susijusi su vietos valdžios institucijų ir (arba) atliekų tvarkymo bendrovių įgyvendinamomis atliekų surinkimo sistemomis, kuriomis siekiama surinkti namų ūkiuose susidarančias pavojingas SPA, būtent aštrių instrumentų ir adatų atliekas, susidarančias dėl namuose atliekamų gydymo procedūrų.

GAVP yra įdiegti atskirą namų ūkiams skirtą SPA surinkimo sistemą, kuria būtų užtikrinamas saugus ir aplinką tausojantis SPA surinkimas ir tvarkymas:

— įvertinant susidarančius SPA kiekius,

— parūpinant atitinkamas SPA surinkimo dėžes,

— parenkant surinkimo metodus ir surinkimo dažnumą pagal vietos sąlygas,

— įtraukiant suinteresuotuosius subjektus, kurie dažniausiai yra: vaistinės ir kiti sveikatos priežiūros srities subjektai (pvz., gydytojai ir slaugytojos), gydymo procedūras namuose atliekantys pacientai ir medicinos pramonės atstovai,

— taikant SPA surinkimo sistemos kontrolės priemones ir taisomuosius veiksmus.

Taikymo galimybės

GAVP gali būti taikoma visoms vietos valdžios institucijoms ir (arba) atliekų tvarkymo bendrovėms.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i75) 10 000 gyventojų tenkančių namų ūkiuose susidariusių SPA surinkimo punktų skaičius pagal rūšį (atliekų priėmimo aikštelės, vaistinės, gatvės konteineriai)	—
i76) Namų ūkiuose susidariusių SPA skirtų atskirų dėžių, platinamų surinkimo punktuose arba gavus prašymą, skaičius	
i77) Surinktų namų ūkiuose susidariusių SPA kiekis (kg vienam gyventojui per metus)	
i78) SPA (pvz., aštrių instrumentų) dalis mišriose buitinėse atliekose (%)	

Sveikatos priežiūros atliekų apdorojimo GAVP

3.5.3. *Alternatyvūs sveikatos priežiūros atliekų apdorojimo būdai*

Dėl saugos problemų deginimas aukštoje temperatūroje yra dažniausias sveikatos priežiūros atliekų (SPA) apdorojimo metodas; tačiau deginant daromas didelis poveikis aplinkai, pvz., sunaudojama daug energijos, eikvojami gamtos ištekliai ir išmetami teršalai. Yra alternatyvių apdorojimo būdų, kuriais taip pat galima užtikrinti susirūpinimą keliančių atliekų srautų (pvz., infekcinių atliekų, anatominių atliekų, aštrių instrumentų ir farmacinių atliekų) saugos lygį, ir juos taikant galima pasiekti geresnio aplinkosauginio veiksmingumo rezultatų, palyginti su deginimu aukštoje temperatūroje, pvz., dėl mažesnio energijos suvartojimo arba didesnio išteklių naudojimo efektyvumo (didinant SPA perdirbimo rodiklį).

Taikant alternatyvius SPA apdorojimo būdus, GAVP yra laikytis tokių kriterijų, kaip:

— apdorojimas autoklave:

  — optimalus atskyrimas susidarymo vietoje,

  — vienodo dydžio dalelės atliekų įleidimo angoje,

  — sterilizacija garais tuo pat metu / vėliau smulkinant,

  — džiovinimo etapas po apdorojimo,

  — kai įmanoma, pagamintas kiekis atskiriamas pagal medžiagų srautą ir siunčiamas perdirbti,

  — tinkamų neperdirbamų produktų deginimas naudojant energiją,

— veikimas mikrobangomis:

  — optimalus atskyrimas susidarymo vietoje,

  — vandens įpylimas atliekų įleidimo angoje,

  — džiovinimo etapas po apdorojimo,

  — kai įmanoma, pagamintas kiekis atskiriamas pagal medžiagų srautą ir siunčiamas perdirbti,

  — tinkamų neperdirbamų produktų deginimas naudojant energiją,

— cheminio apdorojimo būdai:

  — optimalus atskyrimas susidarymo vietoje;

  — produkcija nelaikoma pavojingomis atliekomis arba apdorojama siekiant optimaliai panaudoti,

  — sterilizavimo medžiaga perdirbama proceso metu,

  — kai įmanoma, pagamintas kiekis atskiriamas pagal medžiagų srautą ir siunčiamas perdirbti,

  — tinkamų neperdirbamų produktų deginimas naudojant energiją.

T a i k y m o g a l i m y b ė s

SPA vis dar dažniausiai apdorojamos jas deginant aukštoje temperatūroje. Alternatyvių apdorojimo būdų taikymo galimybėms turi įtakos keturi pagrindiniai veiksniai: atliekų atskyrimas jų susidarymo vietoje, įrodytas alternatyvių tam tikrų atskirtų atliekų frakcijų apdorojimo būdų saugumas, optimalus su deginimu susijęs veikimo pajėgumas ir su SPA apdorojimu susijusios nacionalinės teisinės sistemos.

Susiję aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai	Pažangos kriterijai
i79) SPA tvarkymo bendrovės tvarkomų SPA, kurios apdorotos taikant alternatyvius apdorojimo būdus, dalis (%)	
i80) SPA, kurios apdorotos taikant alternatyvius apdorojimo būdus, kiekis (SPA kiekis (kg) per valandą, dieną arba ciklą)	—
i81) Vandens suvartojimas kilogramui atliekų, apdorotų alternatyviais būdais (litrai/kg)	

4. **REKOMENDUOJAMI SEKTORIUI SKIRTI PAGRINDINIAI APLINKOSAUGINIO VEIKSMINGUMO RODIKLIAI**

Toliau esančioje lentelėje išvardyti pagrindiniai atliekų tvarkymo sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai, su jais susiję pažangos kriterijai ir nuorodos į atitinkamus GAVP pavyzdžius. Tie rodikliai sudaro visų 3 skirsnyje nurodytų rodiklių pogrupį.

4.1 lentelė

Pagrindiniai atliekų tvarkymo sektoriaus aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir pažangos kriterijai

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
KOMPLEKSINĖ GAVP							
Nustatyti bendri atliekų tvarkymo sistemos tobulinimo tikslai	Taip/ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Nustatyti bendri atliekų tvarkymo sistemos tobulinimo tikslai (pvz., remiantis šiame dokumente apibrėžtais rodikliais).	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Nustatyta ir reguliariai peržiūrima (bent kas 3 metus) integruota atliekų tvarkymo strategija, kuri apima ilgalaikius (t. y. 10–20 metų) ir trumpalaikius (t. y. 1–5 metų) bendrus atliekų tvarkymo sistemos veiksmingumo gerinimo tikslus.	3.1.1
Sistemingas gyvavimo ciklo principo taikymas ir prireikus gyvavimo ciklo analizės atlikimas, rengiant ir įgyvendinant atliekų tvarkymo strategiją	Taip/ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Rengiant ir įgyvendinant atliekų tvarkymo strategiją, sistemingai taikomas gyvavimo ciklo principas ir prireikus atliekama gyvavimo ciklo analizė.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas Išmetamieji teršalai	Atliekų tvarkymo strategija parengta ir įgyvendinama sistemingai taikant gyvavimo ciklo principą ir prireikus atliekant *ad hoc* gyvavimo ciklo analizės tyrimus.	3.1.2
Vietos lygmens ekonominių priemonių taikymas siekiant skatinti gerą elgesį	Taip/ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Siekiant skatinti imtis tinkamos atliekų prevencijos ir tvarkymo, vietos lygmeniu naudojamos ekonominės priemonės (pvz., mokesčiai ir mokesčių moduliavimas, produkto apmokestinimas, atliekų įkainojimas, didesnės gamintojo atsakomybės sistemos ir užstato grąžinimo sistemos).	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas Išmetamieji teršalai	— Vietos lygmeniu nustatytos ekonominės priemonės – mokesčiai ir mokesčių moduliavimas, produkto apmokestinimas, atliekų įkainojimas, didesnės gamintojo atsakomybės sistemos ir užstato grąžinimo sistemos – sistemingai įgyvendinamos kaip priemonė vietos atliekų tvarkymo strategijoje nustatytiems tikslams pasiekti.	3.1.3

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis ([1])	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP ([2])
						— Vietos valdžios institucijos taiko užstato grąžinimo sistemą visuose vietos valdžios institucijos teritorijoje organizuojamuose festivaliuose ir dideliuose viešuose renginiuose naudojamoms stiklinėms, puodeliams, lėkštėms ir stalo įrankiams.	
Įgyvendinti atitinkami pažangiausi metodai, aprašyti 3.1.4 skirsnyje išvardytuose informaciniuose dokumentuose	Taip / ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Organizacija atitinkamus pažangiausius metodus, aprašytus 3.1.4 skirsnyje išvardytuose informaciniuose dokumentuose, laiko svarbiais, ir jie yra įgyvendinti.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas Išmetamieji teršalai	Netaikytina	3.1.4

KIETŲJŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ (KKA) TVARKYMO GAVP

Iš viso vienam gyventojui per metus tenkančios KKA tvarkymo sąnaudos	EUR vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Bendros metinės KKA tvarkymo atitinkamoje vietos teritorijoje sąnaudos, įskaitant visus atliekų tvarkymo etapus ir vykdytą veiklą, vienam gyventojui per metus.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos	Netaikytina	3.2.1
Mišrių atliekų sudėties analizės dažnumas	Mėnesiai Metai	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Kaip dažnai atliekama mišrių atliekų (reprezentatyviosios imties) sudėties analizė (atliekama viena sudėties analizė kas # mėnesius arba metus).	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Mišrių atliekų sudėties analizė atliekama bent keturis kartus per metus (skirtingais metų laikais) kas trejus metus arba po bet kokio esminio atliekų tvarkymo sistemos pokyčio.	3.2.2

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
Taikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema	Taip / ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Atitinkamoje vietos teritorijoje taikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Taikoma susimokėjimo už išmetamą kiekį sistema, pagal kurią bent 40 % sąnaudų tenka naudotojams, priklausomai nuo surinktų mišrių atliekų kiekio (kg arba m^3), atliekų surinkimo dėžių dydžio ir (arba) surinkimo ciklų skaičiaus.	3.2.3
Į susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemą įtrauktos į atliekų priėmimo aikštelės perduotos atliekos.	Taip / ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Atliekų tvarkymo sistemos naudotojų į atliekų priėmimo aikštelės perduotos atliekos yra įtrauktos į susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemą.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Į susimokėjimo už išmetamą kiekį sistemą taip pat įtrauktos į atliekų priėmimo aikštelės perduotos atliekos.	3.2.3
Vienam gyventojui per metus tenkančios informuotumo didinimo kampanijos biudžeto lėšos	EUR vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Metinės išlaidos, susijusios su informuotumo didinimo veikla atitinkamoje vietos teritorijoje, padalytos iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Informuotumo didinimo kampanijos sistemingai rengiamos įvairių rūšių tikslinėms grupėms (pvz., mokiniams, plačiajai visuomenei, atliekų priėmimo aikštelių naudotojams), o metinės informuotumo didinimo veiklai skirtos biudžeto lėšos yra ne mažesnės kaip 5 EUR vienam gyventojui.	3.2.5
100 000 gyventojų tenkantis atliekų srities konsultantų skaičius	Skaičius/100 000 gyventojų	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	100 000 gyventojų atitinkamoje vietos teritorijoje tenkantis atliekų srities konsultantų skaičius.	Administruojama teritorija arba besinaudojantys gyventojai	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Veikia atliekų srities konsultantų tinklas; 20 000 gyventojų tenka bent vienas atliekų srities konsultantas.	3.2.6
Gyventojų, kurie kompostuoja namuose/bendruomenėje arba turi galimybę kompostuoti bendruomenėje, dalis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Kompostuojančių namuose gyventojų arba gyventojų, kurie gali kompostuoti bendruomenėje, dalis, palyginti su visu atitinkamoje vietos teritorijoje gyvenančių gyventojų skaičiumi.	Administruojama teritorija arba besinaudojantys gyventojai	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Visi gyventojai gali arba atskirai rinkti biologines atliekas, arba kompostuoti biologines atliekas namuose ir bendruomenėje.	3.2.7

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
Vietinio atliekų prevencijos plano nustatymas, įskaitant ilgalaikius ir trumpalaikius tikslus ir nuostatas dėl reguliarios stebėsenos	Taip / ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Nustatytas vietinis atliekų prevencijos planas, įskaitant ilgalaikius bei trumpalaikius tikslus ir nuostatas dėl reguliarios stebėsenos.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Atliekų prevencija turi strateginę svarbą atliekų tvarkymo strategijoje, apimančioje vietos atliekų prevencijos programą, kuria grindžiami ilgalaikiai (t. y. 10–20 metų) ir trumpalaikiai (t. y. 1–5 metų) atliekų prevencijos tikslai, ir į kurią įtrauktos nuostatos dėl reguliarios stebėsenos.	3.2.8
Pakartotiniam naudojimui surinktų eksploatuoti netinkamų produktų ir atliekų, perduotų parengti pakartotiniam naudojimui, skaičius arba kiekis	Kg per metus Skaičius per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Pakartotiniam naudojimui surinktų eksploatuoti netinkamų produktų ir atliekų, perduotų parengti pakartotiniam naudojimui, skaičius arba kiekis per metus.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.9
Pakartotinio naudojimo centrų/bendruomenės taisymo punktų metinis klientų skaičius	Skaičius per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Pakartotinio naudojimo centrų/bendruomenės taisymo punktų metinis klientų skaičius.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.9
Galimybė atliekų priėmimo aikštelėse naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį naudojimą	Taip / ne	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Galimybė atliekų priėmimo aikštelėse naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuria siekiama skatinti pakartotinį naudojimą.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Atliekų priėmimo aikštelėse yra galimybė naudotis produktų/medžiagų mainų vietomis, kuriomis siekiama skatinti pakartotinį atliekų naudojimą.	3.2.9 3.2.12
Dalyvavimo rodiklis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Gyventojų, kurie naudojasi atliekų surinkimo sistema, dalis; paprastai turima skaičiavimais, tyrimais pagrįstų duomenų apie tai, kaip dažnai perdirbamų atliekų dėžė yra paliekama atliekoms surinkti, ir t. t.	Administruojama teritorija arba besinaudojantys gyventojai	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.10

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
Vietos teritorijos, kurioje taikoma specialioji atliekų surinkimo sistema, dalis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Vietos teritorijos, kurioje taikoma specialioji atliekų surinkimo sistema, dalis, pvz., procentinė miesto teritorijos, kurioje taikoma KKA surinkimo „nuo durų“ sistema, dalis.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Visoje teritorijoje, kurioje tvarkomos KKA, įgyvendintas bent keturių atliekų frakcijų surinkimas „nuo durų“.	3.2.10
100 000 gyventojų tenkantis atliekų priėmimo aikštelių skaičius.	Skaičius/100 000 gyventojų	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	100 000 gyventojų tenkantis atliekų priėmimo aikštelių skaičius atitinkamoje vietos teritorijoje.	Administruojama teritorija arba besinaudojantys gyventojai	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.12
Atliekų priėmimo aikštelėse surinktų skirtingų atliekų frakcijų skaičius	Skaičius	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Atliekų priėmimo aikštelėse surinktų skirtingų atliekų frakcijų skaičius.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Atliekų priėmimo vietose surenkamos mažiausiai 20 skirtingų frakcijų atliekos.	3.2.12
Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis, tenkantis vienai atliekų tonai vienam nuvežtam kilometrui	Kg CO_2 ekv./tkm	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Visas surenkant atliekas per tam tikrą laikotarpį susidariusių išmetamųjų ŠESD kiekis, padalytas iš per tą patį laikotarpį surinktų atliekų kiekio ir atliekų surinkimo transporto priemonių nuvažiuoto atstumo.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Išmetamieji teršalai Energijos vartojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.13
Atliekų surinkimo transporto priemonių vidutinis kuro suvartojimas	Litrai/100 km	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Visas kuro, kurį naudoja atliekų surinkimo transporto priemonės, kiekis, padalytas iš viso per tam tikrą laikotarpį nuvažiuoto atstumo (šimtais km).	Organizacija	Atliekos Išmetamieji teršalai Energijos vartojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.14

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
Transporto priemonių, kurios atitinka „euro 6“ standartą, dalis visame atliekų surinkimo transporto priemonių parke	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Atliekų surinkimo transporto priemonių parko transporto priemonių, kurios atitinka „euro 6“ standartą, skaičius, padalytas iš viso tą parką sudarančių atliekų surinkimo transporto priemonių skaičiaus.	Organizacija	Energijos vartojimo efektyvumas Išmetamieji teršalai	Visos naujos atliekų surinkimo transporto priemonės, kurias įsigijo arba nuomojasi atliekų tvarkymo organizacija, atitinka „euro 6“ standartą ir yra varomos arba suslėgtosiomis gamtinėmis dujomis ar biodujomis, arba yra hibridinės ar elektrinės.	3.2.14
Produktų, kuriems taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, randamų galutinėse atliekose remiantis sudėties analize, dalis	%	Gamintojų atsakomybę perimančios organizacijos, atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Produktų, kuriems taikoma didesnės gamintojo atsakomybės sistema, randamų galutinėse atliekose remiantis mišrių atliekų sudėties analize, dalis.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.2.15
Sumaišytų lengvųjų pakuočių atliekas apdorojančių įmonių rūšiavimo rodiklis	%	Įrenginių operatoriai	Metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų sumaišytų pakuočių atliekų kiekio. Šis rodiklis gali būti apskaičiuotas visoms sumaišytoms pakuočių atliekoms ir atskiram produkto srautui.	Rūšiavimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Atliekų naudojimo įrenginių, kuriuose rūšiuojamos sumaišytos lengvųjų pakuočių atliekos, įrenginio rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 88 %.	3.2.16
Mišrių plastikinių pakuočių atliekų įrenginio apdorojimo rodiklis	%	Įrenginių operatoriai	Metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų mišrių plastikinių pakuočių atliekų kiekio. Šis rodiklis gali būti apskaičiuotas visoms mišrioms plastikinių pakuočių atliekoms ir atskiram pagamintos plastikinės produkcijos (pvz., PE, HDPE, PP) srautui.	Apdorojimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Plastiko naudojimo įrenginių, kuriuose apdorojamos mišrių plastikinių pakuočių atliekos, įrenginio apdorojimo efektyvumas yra ne mažesnis kaip 60 %.	3.2.17

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
Čiužinių atliekų apdorojimo įrenginio rūšiavimo rodiklis	%	Įrenginių operatoriai	Metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų čiužinių atliekų kiekio.	Rūšiavimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Čiužinių atliekas apdorojančių įrenginių įrenginio rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 91 %.	3.2.18
Sugeriamuosius higienos gaminius apdorojančių įmonių rūšiavimo rodiklis	%	Įrenginių operatoriai	Metinis perdirbti išsiųstų medžiagų kiekis, padalytas iš metinio apdorotų sugeriamųjų higienos gaminių atliekų kiekio.	Rūšiavimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Sugeriamųjų higienos gaminių atliekas apdorojančių įmonių rūšiavimo rodiklis yra ne mažesnis kaip 90 %.	3.2.19

BENDRI KIETŲJŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ APLINKOSAUGINIO VEIKSMINGUMO RODIKLIAI

Susidarančių KKA kiekis	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Visas metinis susidariusių KKA kiekis, padalytas iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Per metus administruojamoje arba valdomoje teritorijoje susidarantis KKA (surinktų taikant visas skirtingas šioje teritorijoje esamas atliekų surinkimo sistemas) kiekis yra toks: — mažesnis kaip 75 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio, taikant nacionalinę savo šalies komunalinių atliekų apibrėžtį arba	3.3.1

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
						— mažesnis kaip 360 kg vienam gyventojui, jei jis apskaičiuojamas tik tokioms atliekų frakcijoms, kaip: i) organinės/biologinės atliekos (pvz., žaliųjų augalų nuopjovos, maistas, virtuvės atliekos), ii) sumaišytos pakuotės, iii) popierius ir kartonas, iv) stiklas, v) plastikai, vi) metalai, vii) stambiosios atliekos, viii) elektros ir elektroninės įrangos atliekos (toliau – EEĮA) ir ix) mišrios atliekos.	
Surinktų mišrių KKA kiekis	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Visas metinis surinktų mišrių KKA kiekis, padalytas iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.3.2

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
KKA, išsiųstos naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Pagal šį rodiklį vertinamas metinis vienam gyventojui tenkantis susidariusių KKA kiekis, kuris yra apdorojamas arba deginant ir kartu atliekant energijos iš atliekų naudojimo ir (ar) atliekų šalinimo, pvz., atliekų šalinimo sąvartynuose, operacijas, arba deginant be energijos iš atliekų naudojimo.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Per metus surinktų mišrių KKA, išsiųstų naudoti energijai gauti ir (arba) šalinti, kiekis yra: — mažesnis kaip 15 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio; ar — mažesnis kaip 70 kg vienam gyventojui.	3.3.3
Šalinti išsiųstos KKA	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Metinis KKA kiekis, kuris siunčiamas šalinti (pvz., deginti nenaudojant energijos arba šalinti sąvartyne), padalytas iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Metinis siunčiamų šalinti KKA kiekis yra: — mažesnis kaip 2 % vidutinio nacionalinio susidarančių komunalinių atliekų kiekio; ar — mažesnis kaip 10 kg vienam gyventojui.	3.3.4
Konkretaus atliekų srauto atgavimo rodiklis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Atskirai surinktų atliekų srauto kiekis, padalytas iš visų susidariusių atliekų, kurioms buvo taikoma ta atskiro surinkimo sistema, kiekio, apskaičiuoto pagal mišrių atliekų sudėties analizę.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	— Stiklo atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 90 %. — Popieriaus ir kartono atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 85 %.	3.3.5

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis ([1])	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP ([2])
						— Metalo atliekų, kurios atskirai surenkamos kaip viena frakcija (t. y. ne pagal sumaišytų atliekų surinkimo sistemą), atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 75 %. — Sumaišytų pakuočių atliekų atgavimo rodiklis yra didesnis kaip 65 %.	
Konkretaus atliekų srauto priemaišų rodiklis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Netikslinių medžiagų kiekis konkrečiame atskirai surinktų atliekų sraute.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.3.6
Biologinės atliekos mišriose atliekose	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Į mišriųjų atliekų kiekį įtrauktas metinis biologinių atliekų kiekis (apskaičiuotas pagal mišrių atliekų sudėties analizę), padalytas iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba atitinkama vietos teritorija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Metinis biologinių atliekų kiekis mišriose atliekose yra mažesnis kaip 10 kg vienam gyventojui.	3.3.7
STATYBOS IR GRIOVIMO ATLIEKŲ (SGA) GAVP							
Visų surinktų SGA, kurios yra tinkamai atskirtos ir tvarkomos siekiant pakartotinai naudoti, perdirbti arba naudoti, dalis	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	Metinis SGA kiekis, kuris yra tinkamai atskirtas ir tvarkomas siekiant pakartotinai naudoti, perdirbti arba naudoti, padalytas iš viso SGA kiekio.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Įgyvendinamas integruotas SGA tvarkymo planas, kuriame nustatytas tikslas pasiekti, kad 2020 m. SGA perdirbimo rodiklis būtų ne mažesnis kaip 80 %, ir nuostatos dėl stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo mechanizmų.	3.4.1

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis [1]	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP [2]
100 000 gyventojų tenkantis asbesto atliekų surinkimo punktų skaičius	Skaičius/100 000 gyventojų	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	100 000 gyventojų tenkantis asbesto atliekų surinkimo punktų atitinkamoje vietos teritorijoje skaičius.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	100 000 gyventojų tenka bent vienas asbesto atliekų, kurias pašalino gyventojai, surinkimo punktas arba asbesto atliekos surenkamos nemokamai iš namų.	3.4.3
Medžiagų regeneravimo efektyvumas gipso plokščių atliekų apdorojimo įrenginyje	%	Įrenginių operatoriai	Visas gipso plokščių atliekų apdorojimo įrenginyje apdorotų gipso plokščių atliekų kiekis, atėmus susidariusių atmestų atliekų kiekį, padalytas iš viso apdorotų gipso plokščių atliekų kiekio.	Apdorojimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.4.4
Medžiagų regeneravimo efektyvumas SGA apdorojimo įrenginyje	%	Įrenginių operatoriai	Visas SGA apdorojimo įrenginyje apdorotų SGA kiekis, atėmus susidariusių atmestų atliekų kiekį, padalytas iš viso apdorotų SGA kiekio.	Apdorojimo įrenginys	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.4.5
SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ATLIEKŲ (SPA) GAVP							
Vienai atliekų frakcijai, vienai lovai ar vienam pacientui tenkantys surinkimo rodikliai pagal kiekvienoje sveikatos priežiūros įstaigoje surinktas konkrečias frakcijas	Kg vienam pacientui per dieną Kg vienai lovai per dieną	Atliekų tvarkymo bendrovės	Kasdien surinktos konkrečios surinktų atliekų frakcijos kiekis, padalytas iš sveikatos priežiūros įstaigos pacientų arba lovų skaičiaus.	Sveikatos priežiūros įstaiga	Atliekos Medžiagų naudojimo efektyvumas	Netaikytina	3.5.1

Rodiklis	Bendri vienetai	Pagrindinė tikslinė grupė	Trumpas aprašymas	Rekomenduojamas žemiausias stebėsenos lygmuo	Susijęs pagrindinis EMAS rodiklis ([1])	Pažangos kriterijus	Susijusi GAVP ([2])
Surinktų namų ūkiuose susidariusių SPA kiekis	Kg vienam gyventojui per metus	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	SPA kiekis, kuris per metus susidaro namų ūkiuose ir kuris surenkamas pagal atskirą gyventojų SPA surinkimo sistemą, padalytas iš gyventojų skaičiaus.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos	Netaikytina	3.5.2
SPA dalis mišriose buitinėse atliekose	%	Atliekų tvarkymo institucijos ir atliekų tvarkymo bendrovės	SPA atliekų, esančių mišriose buitinėse atliekose, dalis, nustatyta atliekant reprezentatyviosios imties sudėties analizę.	Administruojama teritorija arba organizacija	Atliekos	Netaikytina	3.5.2

([1]) Pagrindiniai EMAS rodikliai išvardyti Reglamento (EB) Nr. 1221/2009 IV priede (C.2 skirsnis).
([2]) Skaičiai nurodo šio dokumento skirsnius, kuriuose aprašoma svarbi susijusi GAVP arba pateikiamas rodiklis.